

Göteborgs
Stad

Delårsrapport augusti 2023

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Väsentlig styrinformation till kommunledningen	4
2.1	Verksamhetens utveckling	4
2.2	Kommunfullmäktiges budgetmål	5
3	Övrig uppföljning till kommunledningen	11
3.1	Utveckling inom personalområdet.....	11
3.2	Ekonomisk uppföljning	13
3.3	Uppföljning av budgetavvikelser	14
3.4	Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag.....	15
4	Styrinformation till nämnden	17
4.1	Uppföljning av elevers förutsättningar och resultat	17
4.2	Ekonomi i balans.....	28
4.3	Intern styrning och kontroll	30
4.4	Lokalförsörjning och kapacitet.....	32
4.5	Uppföljning av nämndens verksamhetsplan 2023	35
4.6	Redovisning av nämndens uppdrag.....	41

1 Sammanfattning

I delårsrapport per augusti beskrivs verksamhetens utveckling utifrån mål och uppdrag samt utveckling inom personal, ekonomi och verksamhet.

I fördjupning till nämnden beskrivs bland annat elevers förutsättningar och kunskapsresultat 2023. Behörighet till gymnasiets yrkesprogram för årskurs nio ligger stabilt totalt sett till de senaste tre läsåren. Vad gäller kunskapsresultaten i förhållande till föregående läsår kan en negativ utveckling ses i framför allt grundskolans årskurs tre och sex. Förvaltningen behöver analysera vad dessa mönster beror på och hur de kan åtgärdas.

Förvaltningen lämnar en negativ prognos på minus 60 mnkr för helår 2023. Prognosen bygger på att förvaltningen kompenseras för investeringsrelaterade driftskostnader som under perioden uppgår till 9,9 mnkr och sommarlovskort på 17,5 mnkr. Underskottet inom utbildningsområdena har ökat sen prognosen i maj och förvaltningen konstaterar att planerade åtgärder och minskad bemanning har uteblivit. Detta medför att förvaltningen måste genomföra kraftfulla åtgärder på kort tid för att få en ekonomi i balans. Arbetet med åtgärdsplaner kan få negativa följd effekter för den långsiktiga kompetensförsörjningen och i förlängningen även grunduppdraget. Åtgärder bedöms vara nödvändiga för att skapa en långsiktigt hållbar bemanning och för att möta ett ekonomisk utmanade läge även under 2024.

I rapporten beskrivs beslut och pågående arbete för att skapa en hållbar skolstruktur med större enheter som har bättre ekonomiska och pedagogiska förutsättningar att bygga en hållbar verksamhet.

I samband med rapportering i delårsrapport per augusti bedömer förvaltningen att ett antal uppdrag från kommunfullmäktige och grundskolenämnden kan förklaras fullgjorda.

2 Väsentlig styrinformation till kommunledningen

2.1 Verksamhetens utveckling

Här beskrivs verksamhetens utveckling dels genom ett antal nyckeltal som primärt utgår från effekter för alla stadens elever, dels genom nyckeltal över volym- och kostnadsutveckling.

Delårsrapport augusti innehåller kunskapsutveckling gällande kommunala skolor. Mer jämförande nyckeltal och analys ur ett hemkommunperspektiv, som innefattar alla Göteborgselever, sker i årsrapporten då nationell data finns tillgänglig.

2.1.1 Mått/nyckeltal som beskriver verksamhetens utveckling

Effektmått och övriga mått/nyckeltal

Mått/nyckeltal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall perioden 2023	Prognos helår 2023**
Andel elever i årskurs 3 som uppnår kunskapskrav i svenska/svenska som andraspråk, matematik, SO, NO, kommunala skolor	78,8	80	75,9	-
Andel elever i årskurs 3 som uppnår kunskapskrav i svenska/svenska som andraspråk, matematik, SO, NO, hemkommun		71,0	**	-
Andel elever som uppnår kunskapskrav i alla ämnen årskurs 6, kommunala skolor	67,9	68,1	66,2	-
Andel elever som uppnår kunskapskrav i alla ämnen årskurs 6, hemkommun	71,7	71,1	**	-
Andel elever som uppnår gymnasiebehörighet, kommunala skolor	78,4	78,4	78	-
Andel elever som uppnår gymnasiebehörighet, hemkommun	82,9	82,4	**	-
Andel elever med godkänt i alla ämnen årskurs 9, kommunala skolor	67,8	67,9		-
Andel elever med godkänt i alla ämnen årskurs 9, hemkommun	73,2	72,4	**	-

* Prognos för helår 2023 utgörs av vårterminsbetyg. Det gör att utfallet som redovisas per augusti är ungefär samma som prognos för helår, men mindre justeringar kan ske i samband med att nationell data finns tillgänglig.

** Uppdatering av data gällande betygsstatistik elever fristående skolor sker i årsrapport när nationell data finns tillgänglig.

Volym-, intäkts- och kostnadsutveckling

Mått	Utfall perioden jämfört med samma period föregående år	Prognos helår jämfört med helår föregående år
Nettokostnadsutveckling	+ 9,4 %	+4,6 %
Elever i kommunal grundskola Göteborg	-0,06%	0,16%
Elever i kommunal anpassad grundskola Göteborg	+17,18%	+9,0%
Elever i kommunalt fritidshem	+8,18%	+0,1%
Elever fristående grundskola Göteborg samt annan kommun	+1,96%	+1,2%
Elever fristående anpassad grundskola Göteborg samt annan kommun	+16,67%	+5,9%
Elever fritidshem, fristående verksamhet samt annan kommun	+4,44%	+4,1%

Nettokostnadsutvecklingen för perioden är 9,4 procent vilket motsvarar cirka 520 mnkr. Nettokostnadsutvecklingen påverkas bland annat av att intäkterna har minskat med cirka 41 mnkr eller cirka 6 procent jämfört med motsvarande period föregående år, då förvaltningen fick temporär ersättning för sjuklöner med anledning av covid-19. Nettokostnadsutvecklingen påverkas också av ökade kostnader för personal på cirka 12 procent eller 405 mnkr, jämfört med motsvarande period föregående år. En anledning till ökade personalkostnader är att kostnaden för sociala avgifter höjdes 2023 till 44,53 procent jämfört med 39,5 procent 2022. En annan anledning är att skolområdenas totala bemanning har ökat.

Förvaltningen har tidigare rapporterat att elevantalet i grundskola nu planar ut något sett till hela staden, elevutvecklingen i kommunal grundskola är till och med negativ i förhållande till samma period 2022. Utplanande elevökning på totalen betyder dock inte att det ser likadant ut överallt, här har förvaltningen att hantera minskade elevtal i vissa områden medan elevantalet ökar i andra. Det ställer stora krav på en sammanhållen kapacitetsplanering med många faktorer att ta hänsyn till. Andelen elever 6-10 år i kommunalt fritidshem sjönk något under pandemins första år men nu ligger relativt stabilt kring 72 procent. I år syns en liten ökning av andelen 10-åringar i fritidshem.

Precis som i flera tidigare rapporteringar ökar också nu antalet elever i anpassad grundskola. Utvecklingen följer förvaltningens prognos och går i linje med nationell trend. Expansion inom den anpassade grundskolan finns med i nämndens planering, bland annat som särskild prioritering i nämndens budget för 2023. Lokal- och kompetensförsörjning för att möta behoven är fortsatt utmanande.

2.1.2 Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling

Förvaltningen har inte noterat väsentliga avvikelser som ska rapporteras till kommunledning förutom gällande ekonomi som beskrivs i ett eget avsnitt.

2.2 Kommunfullmäktiges budgetmål

I följande avsnitt beskrivs arbete och måluppfyllelse inom de mål som kommunfullmäktige bedömer att grundskolenämnden kan bidra till. Här beskrivs hur nämnden tagit sig an målet, hur eventuellt samarbete sker med andra nämnder samt om det går att se någon utveckling inom målet.

2.2.1 Fler elever ska nå gymnasiebehörighet i grundskolan och fler elever ska fullfölja gymnasieskolan med godkända betyg

Förvaltningen ser utifrån nuläget ingen förbättring av måluppfyllelse gällande gymnasiebehörighet. Behörigheten till yrkesförberedande program på gymnasiet läsåret 22/23 ligger på ungefär samma nivå som tidigare, omkring 78 procent. Förvaltningen följer behörighet till gymnasiet, tillsammans med andra indikatorer för kunskapsutvecklingen, som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Detta beskrivs närmre i avsnitt fem, styrinformation till nämnden.

I utbildningskedjan finns samarbete kring övergångsplaner för att underlätta för elever att lyckas vid övergång från grundskola till gymnasieskola. Under våren 2023 färdigställdes och beslutades planer för övergång från grundskola och anpassad grundskola till gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Arbetet med dessa har skett i samverkan mellan de båda förvaltningarna. Implementering och uppföljning av planerna sker under läsåret 2023-2024.

Arbetet för en ökad skolnärvaro och det kompensatoriska uppdraget är andra områden som båda förvaltningar identifierat som utvecklingsområden. I juni 2023 anordnades ett möte med förvaltningarna i utbildningskedjan samt representanter från socialförvaltningarna och förvaltningen funktionsstöd, med syfte att lyfta arbetet med ökad skolnärvaro och tillgänglighet.

Förvaltningen har tidigare beskrivit att ändamålsenlig organisering av de utvecklingsresurser som finns för skolutveckling är av stor betydelse för ökad måluppfyllelse. I årsrapporten för 2022 beskrevs att nuvarande organisering av utvecklingsorganisationer både inom grundskoleförvaltningen och Center för Skolutveckling behöver ses över. Direktörerna i utbildningskedjan har fattat beslut om en extern utvärdering av det stadengemensamma området. Utvärderingen ska ske under hösten 2023.

2.2.2 Göteborgs Stad ska styras transparent och resurseffektivt

Grundskoleförvaltningen har ett stort och komplext uppdrag med många intressenter och målgrupper att ta hänsyn till. För att hålla samman styrningen krävs ett tydligt sikte på vad som blir bäst för eleverna i hela staden. Nämnden har därför kontinuerligt utvärderat både samarbeten i staden och intern organisering för att bidra till resurseffektivitet och en hållbar skolstruktur.

Nämndens planering- och uppföljningsprocess har en tydlig struktur som gör det möjligt för både nämnd och förvaltning att basera viktiga beslut på väl underbyggda beslutsunderlag.

Grundskolenämndens resursfördelningsmodell och regler för god ekonomisk hushållning syftar till att skapa goda planeringsförutsättningar så att budgetansvariga chefer nära verksamheten kan fatta kloka beslut. Nämndens budgetarbete har varit präglad av att styra så mycket resurser som möjligt till elevpeng. Nämnden ser dock att resurseffektiviteten inom grundskolan behöver öka för att skapa en långsiktig hållbar organisation och verksamhet.

2.2.3 Göteborg ska vara en jämlik och jämställd stad där alla bemöts likvärdigt, får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och ges likvärdiga möjligheter oberoende av kön

Den absolut viktigaste faktorn för en mer jämlik stad är att fler elever klarar gymnasiebehörighet och därigenom får goda förutsättningar att kunna ta sig vidare till studier eller arbete. Nämnden bidrar även till målet genom kulturskolans verksamhet. Detta beskrivs nedan inom målet med tillgänglig kultur.

Det finns flera planer och program i staden vars syfte ligger nära skolans grunduppdrag och där samverkan sker. Förvaltningen tillhandahåller flera olika stödinsatser avseende värdegrundsfrågor och delaktighetsarbete, bland annat för arbete med HBTQI, ungdomsfullmäktige och elevråd samt mot rasism. Exempelvis har en digital vallokal för elever i anpassad grundskola tagits fram. Arbetet pågår

även med att ta fram och tillgängliggöra stöd för att vid förändringar göra bedömningar av barns bästa i enlighet med barnkonventionen. Årligen genomför förvaltningen utbildningar kring skolornas systematiska värdegrundsarbete till flera av skolans professioner.

Skolornas dokumenterade åtgärder kopplade till de olika diskrimineringsgrunderna har mer än fördubblats jämfört med för två år sedan. Särskilt åtgärder rörande funktionsnedsättning har ökat. Detta kan sannolikt härröras till den satsning förvaltningen har gjort kring att utbilda och utveckla arbetet med tillgängliga lärmiljöer. Till följd av de nya läroplansskrivningarna har skolorna ökat sitt arbete mot sexuella trakasserier. Förvaltningen har tagit fram fortbildning och stöd till skolorna kopplat till detta. Förvaltningen har även startat upp ett arbete för att stödja skolorna inom rasism- och HBTQI-frågor.

I arbetet med att utjämna skillnader i barns uppväxtvillkor bedrivs Skola som arena, Lights on samt romsk brobyggarverksamhet på skolor runt om i staden. Här samverkar flera olika verksamheter både från det offentliga, privata och civila samhället för att ge barnen en aktiv fritid och skapa en god dialog mellan skolan och hemmet.

2.2.4 Alla göteborgare ska ha god tillgång till kultur oavsett i vilken stadsdel de bor

Kulturskolan

Funktionsförmåga, socioekonomi och familjesituation påverkar deltagandet i Kulturskolan. Ett kontinuerligt utvecklingsarbete görs när det gäller riktad verksamhet för barn och unga med funktionsnedsättningar samt för barn och unga i socioekonomiskt utsatta områden. Detta arbete sker ofta i samverkan med andra aktörer.

Kulturskolan arbetar för ett breddat utbud i olika verksamhetsformer som förläggs till barnens fria tid för att möta deras olika intressen och behov. Mycket av verksamheten är kostnadsfri och insatser görs för att göra verksamheten känd. Information om Kulturskolan finns nu på flera olika språk och en broschyr om Kulturskolans verksamhet har under våren skickats ut till samtliga hushåll i Göteborgs Stad där det bor barn och ungdomar mellan 6-19 år.

Behov av gemensamma arbetssätt har funnits när det gäller verksamhet på loven. Under våren har nuläget kartlagts, förbättringsåtgärder har identifierats och ett gemensamt stöd- och kommunikationsmaterial har tagits fram. En del i arbetet för en mer tillgänglig och likvärdig verksamhet handlar om verksamhetsanpassade lokaler. En kartläggning av var Kulturskolan bedriver verksamhet har gjorts och framtida behov har identifierats.

Kultur i Skolan - Kulis

Kultur i Skolan erbjuder scenkonst och kulturpedagogiska projekt till de kommunala grundskolorna. Hur mycket kulturverksamhet varje elev får ser olika ut och ansvaret för att boka in aktiviteter ligger på skolan. Under våren påbörjade kulturförvaltningen ett projekt med syftet att uppnå en mer likvärdig fördelning av kulturutbudet i förskola och grundskola. Grundskoleförvaltningen finns med i projektets referensgrupp.

2.2.5 Segregationen i Göteborg ska minska

Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026 anger riktningen för stadens arbete för minskad segregation. Grundskolenämndens arbete är centralt för både målområdet *Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor* och målområdet *Skapa förutsättningar för arbete*. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att huvudmän ska anpassa resursfördelning, organisation och val av metoder och arbetssätt till elevernas skilda förutsättningar och behov.

Grundskolenämndens resursfördelningsmodell syftar till att rikta mest resurser dit behoven är som störst. 81 procent av elevpengen (brutto) fördelas lika för alla skolor beroende på elevantal och

resterande 19 procent fördelas utifrån skolans socioekonomiska index. Det socioekonomiska indexet baseras på ett antal variabler, till exempel: utländsk bakgrund, vårdnadshavarnas högsta utbildning, om familjen har försörjningsstöd och antal nyanlända.

I föregående års uppföljningar har nämnden identifierat att det, utöver socioekonomisk omfördelning av ekonomiska resurser, krävs andra åtgärder från huvudmannen för att kompensera för de vitt skilda förutsättningar som råder. En av nämndens strategier i verksamhetsplan 2023 syftar till att bryta den pedagogiska segregationen genom riktade stödjande åtgärder till skolor i socioekonomiskt utsatta områden. Detta arbete pågår bland annat i form av ett pilotprojekt där två skolor ingår.

2.2.6 Göteborg ska vara en tillgänglig stad för alla oavsett funktionalitet

Förvaltningen arbetar enligt Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet har som övergripande syfte att i staden möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att ta del av mänskliga rättigheter. För programmet har varje nämnd och styrelse preciserat strategier som leder till målen.

Förvaltningen har säkerställt att det finns aktiviteter kopplade till respektive strategi samt upprättade samverkansformer med andra nämnder. Exempelvis arbetar förvaltningen med löpande tillgänglighetsanpassningar av lokaler utifrån behov från elever och medarbetare. Vid nybyggnation av fastigheter, idrotts hall och skolgård säkerställs tillgänglighetsanpassning enligt gällande regelverk i samverkan med stadsfastighetsförvaltningen. Grundskoleförvaltningen arbetar även med att stärka och öka deltagandet i valet till ungdomsfullmäktige gentemot anpassad grundskola, genomföra utbildningar kopplat till framtagandet av skolornas plan mot diskriminering och kränkande behandling samt genomföra trygghetsenkäter som skolorna kan använda sig av i sitt systematiska värdegrundsarbete.

Förvaltningen strävar efter att kommunikationen i såväl digitala som andra kanaler ska vara anpassad efter olika målgruppers förutsättningar att ta till sig den information de har behov av genom bland annat anpassning av språk, översättning, användande av kanaler och mallar som tillåter syntolkning samt annan funktionalitet som möjliggör för mottagare med olika funktionsnedsättningar att ta del av förvaltningens kommunikation.

2.2.7 Deltagandet i idrotts- och föreningslivet ska öka bland de grupper som vanligtvis inte är aktiva

Genom Skolan som arena och Lights On öppnas skolans lokaler för aktiviteter efter skoltid i samverkan med idrotts- och föreningslivet. På lov och helger får fler barn och unga i området ta del av fritids- och kulturaktiviteter. Det skiljer sig åt mellan skolorna, men det erbjuds aktiviteter på många skolor i stort sett varje vardag och en del helger. Syftet med arbetssättet är att erbjuda aktiviteter för att utjämna skillnader. Det är särskilt viktigt att stärka målgruppens möjlighet att kunna och vilja vara med.

I uppföljningen syns att aktiviteterna attraherar en relativt hög andel flickor även om mer behöver göras för att nå målet med en jämn könsfördelning. Idag genomförs exempelvis riktade aktiviteter för endast flickor, där kvinnliga ledare gör att fler flickor vill delta, vilket syns i deltagarstatistiken. Långsiktigheten och kontinuiteten är viktig för att barn ska delta. När formerna för aktiviteterna och ledarna blir kända för barnen återkommer de vecka efter vecka.

2.2.8 Göteborg stads inköp- och upphandlingsprocesser ska bli mer effektiva och bidra till att nå samtliga hållbarhetsmål

Förvaltningen arbetar i enlighet med Göteborgs Stads handlingsplan för hur inköps- och beställarkompetensen i alla stadens nämnder och styrelser kan förstärkas. I syfte att stärka

inköpsmognaden i förvaltningen ytterligare har en utredning av inköpsorganisationen genomförts. Förvaltningen arbetar nu med att se över olika alternativ till organisering i avsikt att genomföra mer effektiva och kvalitativa inköp.

2.2.9 Göteborgs klimatavtryck ska kraftigt minska för att vara nära noll senast 2030 i linje med Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram

Långsiktigt är grundskolenämndens viktigaste insats för ett minskat klimatavtryck en god undervisning i enlighet med läroplanernas skrivningar. Läroplanerna för grundskolan och för den anpassade grundskolan lyfter miljöperspektivet, med syftet att ge alla elever grundläggande kunskap och förhållningssätt som värnar såväl närmiljö som människors hälsa och välbefinnande. I detta arbete utgår nämnden från *Grundskoleförvaltningens riktlinje lärande för hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan*.

I enlighet med *Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram* samt tillhörande miljöledningssystem ska alla stödavdelningar under 2023 analysera och kartlägga verksamhetens miljöpåverkan. Därtill kommer en kartläggning genomföras på den centrala förvaltningen utifrån de miljömål inom staden som är relevanta för grundskoleförvaltningen. Allt detta sker för att skapa en nulägesbild som kan generera lokala miljömål för 2024, i syfte att bidra till att minska Göteborgs klimatavtryck.

Grundskolenämndens uppdrag och arbete påverkas även av andra nämnders arbete inom miljöområdet. Ett sådant område som kan komma att påverkas är skolmåltider. Kommunfullmäktige har gett inköp- och upphandlingsnämnden i uppdrag att all inköpt fisk ska vara miljömärkt och inte bottentrålad. Inköp- och upphandlingsnämnden avser att annonsera nytt avtal för färsk fisk under hösten som börjar gälla januari 2024. I det nya avtalet föreslås en succesiv ökning av ej bottentrålad fisk då utbudet på marknaden är begränsad i dagsläget (andelen ej bottentrålad fisk ligger på 10-15 procent och det finns en stor osäkerhet om volymerna finns tillgängliga på den svenska marknaden).

Sannolikt kommer förvaltningen inte påverkas i större utsträckning under 2024, dock kan större prisökningar ske under 2025 då avtalet succesivt ökar andelen ej bottentrålad fisk. Inköp och upphandlingsnämnden uppskattar att priserna på ej bottentrålad fisk är 25-100 procent högre. På sikt kommer även avtalet för fryst fisk att påverkas vilket kan innebära att måltidsverksamheten behöver hitta substitut och därmed göra avsteg från Livsmedelsverkets nationella riktlinjer för måltider i skolan. Förvaltningen bevakar frågan under hösten och har löpande kontakt med förvaltningen för inköp och upphandling.

Nämnden för inköp- och upphandling har också fått i uppdrag att säkerställa att de köttprodukter som Göteborg Stad köper in är ekologiska eller naturbetade, uppfyller minst svenska djurskyddskrav samt är närproducerade i så stor utsträckning som möjligt. Även detta uppdrag kräver en djupare analys för att utreda vilka konsekvenser genomförandet kan få i stadens olika verksamheter.

2.2.10 Alla göteborgare ska ha en hälsosam livsmiljö

Långsiktigt är den viktigaste insatsen för en hälsosam livsmiljö en god undervisning i enlighet med läroplanernas skrivningar. Arbetet angränsar även till målet om minskat klimatavtryck och beskrivs där.

2.2.11 Arbetsmiljön och arbetsvillkoren för Göteborgs Stads anställda ska förbättras

I förvaltningens övergripande handlingsplan för bättre arbetsmiljö prioriteras den organisatoriska och sociala arbetsmiljön med särskilt fokus på att utsattheten för hot, våld och otillåten påverkan ska minska.

Tillsammans med Sveriges Lärare har ett partsgemensamt utbildnings- och dialogmaterial tagits fram om *Förutsättning och förväntningar på skolpersonals uppdrag*. Materialet ger ramar och stöd till arbetet för ökad trygghet och studiero samt ger underlag för förebyggande arbete mot hot och våld i skolan.

Förvaltningen arbetar med att stärka systematik och beröringspunkter inom säkerhets- och arbetsmiljöområdet. Under vintern 2022 upphandlades en digital utbildning om att hantera konflikter, hot, våld och otillåten påverkan i arbetet. Under hösten 2023 ska implementeringen säkras. Alla medarbetare inom förvaltningen kommer under hösten 2023 utbildas i hur man förebygger, upptäcker och i värsta fall hanterar pågående dödligt våld. Utbildningen bedöms också bidra till att stärka förmågan att hantera andra utmaningar kopplat till hot, våld och konflikt.

En översyn av förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete pågår. I dialog med rektorer och fackliga har en temabaserad överblick av centrala delar i arbetsmiljöarbetet tagits fram som stöd för arbetsplatsträffar och skyddsorganisation.

Med syfte att skapa goda förutsättningar för samarbete och tillitsbaserat ledarskap drivs en team- och ledarutvecklingsinsats brett i förvaltningen. Insatsen utgår från och ska stödja förvaltningens skolenhetsorganisation med samarbetande skolledningsteam som har getts tydliga mandat att ansvara för skolans pedagogiska utveckling och inre organisering.

2.2.12 Sjukskrivningarna till följd av arbetsrelaterad ohälsa ska minska

I arbetet med att minska den arbetsrelaterade ohälsan fokuserar förvaltningen på de yrkeskategorier som har högst sjukfrånvaro. Förvaltningen har därför startat upp två pilotprojekt inom anpassad grundskola med syfte att testa och utvärdera metoder som förbättrar arbetsmiljön för verksamhetens elevassistenter. Projekten är planerade för avslut och utvärdering under våren 2024.

Ett digitalt kompetensutvecklingsprogram har tagits fram med syfte att öka professionalisering och förbättra balansen mellan krav och resurser för elevassistenter i samtliga skol- och verksamhetsformer.

Förvaltningen har också under 2023 påbörjat ett systematiskt arbete med att minska korttidssjukfrånvaron. Systematiken utgår från att förvaltningens HR-specialister identifierar enheter med särskilt hög korttidsfrånvaro och där arbetar nära ansvarig chef för att analysera orsaker och föreslå insatser på grupp- eller individnivå. Förvaltningen har beviljats stadeninterna utvecklingsmedel för att stödja arbetssättet.

3 Övrig uppföljning till kommunledningen

3.1 Utveckling inom personalområdet

3.1.1 Mått/nyckeltal som beskriver utvecklingen ur ett HR-perspektiv

	Aktuell period (ack sedan årets början)	Motsvarande period föregående år	Prognos 2023	Utfall 2022
Årsarbetare	6 400,1	6 129,0	9 860	9809,7
Total sjukfrånvaro (%)	7,4	7,9	7,5	8,1
Antal förvaltningsexterna avgångar, tillsvidareanställda	384	378		
Antal förvaltningsexterna rekryteringar, tillsvidareanställda	468	506		
Förvaltningsextern personalomsättning (%)			10,6%	10,6%

Sjukfrånvaron har minskat under första halvåret jämfört med tidigare år. Jämförelsen är fortfarande påverkad av den höga korttidsfrånvaron till följd av covid-19-pandemin under januari 2022. Jämfört med sjukfrånvaromönstren före pandemin ligger korttidsfrånvaron för yrkesgrupperna lärare, ledningsarbete, handläggare, administratörer och elevhälsopersonal i nivå med motsvarande period 2019. Elevassistenter, lärare i fritidshem, förskollärare och övrig skolpersonal har dock fortfarande något högre korttidsfrånvaro än före pandemin.

Utifrån periodens utfall och förvaltningens sjukfrånvaromönster före covid-19-pandemin prognosticeras sjukfrånvaron för helår 2023 till 7,5 procent, vilket ligger nära måluppfyllelse av stadens mål att sjukfrånvaron inte ska överstiga 7 procent.

Förvaltningens personalomsättning har under de senaste åren följt utvecklingen på arbetsmarknaden i stort med minskande personalomsättning under covid-19-pandemin och ökande personalomsättning i återhämtningsfasen från och med andra halvåret 2022. Personalomsättningen under 2023 kan komma att öka utifrån att förvaltningens attraktivitet påverkas negativt av de åtgärder som behöver vidtas för att nå ekonomi i balans.

3.1.2 Analys av situationen inom HR-området

Grundskoleförvaltningen är mitt i utmaningen att, utifrån negativ budgetavvikelse, kortsiktigt anpassa bemanningen, samtidigt som den långsiktiga kompetensförsörjningen behöver säkras och utvecklas. Anpassningsarbetet för ekonomi i balans, för de skolor som idag har en högre bemanning än vad budget tillåter, har kunnat ge en bild av att ekonomiska nedskärningar med stora stadigvarande personalneddragningar nu genomförs. Förvaltningens bedömning är att anpassningsarbetet därmed påverkar förvaltningens attraktivitet som arbetsgivare negativt.

Det fortsatt påfrestande ekonomiska läget, utifrån hög inflation, ökade räntekostnader och ökade

pensions- och lönekostnader, förstärker därmed behovet av att arbeta långsiktigt med de kompetensförsörjningsstrategier som förvaltningen redan idag bedriver. En stark prioritering framöver är att stärka stödet till rektors ansvar för organisering och bemanning för att säkra en ekonomiskt hållbar organisation som motsvarar grunduppdragets kompetensbehov.

I det konkreta anpassningsarbetet har omkring 100 medarbetare omplacerats till andra enheter med rekryteringsbehov samt att antalet anställda elevassistenter har minskat. Förvaltningen ser dock att bemanningsläget behöver bevakas under hösten för att säkra ekonomi i balans, likvärdig utbildning och förvaltningens kompetensförsörjning.

Antalet elever som tas emot i den anpassade grundskolan fortsätter att öka och prognosen framåt visar på fortsatt expansion. Förutsättningar att rekrytera den kompetens som behövs saknas varför kompetensutveckling av såväl speciallärare som elevassistenter behöver intensifieras. Förvaltningen stödjer medarbetare som läser till speciallärare med specialisering intellektuell funktionsnedsättning så att de kan studera med full lön. För varje termin ökar antalet studerande, men trots detta är det inte tillräckligt för att kompetensförsörja verksamheten vilket innebär risk att förvaltningens grunduppdrag inte kan fullgöras för denna elevgrupp. För att öka kompetensen erbjuds andra funktioner som arbetar i anpassad grundskola eller med integrerade elever möjlighet att med full lön via en YRGO-utbildning fördjupa sig i styrdokumentet för den anpassade grundskolan. Kommentarer om utveckling av legitimerade lärare och lärare i fritidshem återfinns i bilaga, Fördjupning kompetensförsörjning.

Förvaltningen har intensifierat det förebyggande arbetet mot hot, våld, trakasserier och otillåten påverkan. Trots ökad dialog rapporteras få fall av otillåten påverkan som arbetsskada/tillbud (55 fall under första halvåret 2023). Samtidigt är andelen som i medarbetarenkäten upplever sig utsatta för otillåten påverkan betydligt högre (7 procent, vilket motsvarar 461 medarbetare). Det finns därmed risk för förekomst av tystnadskultur kring otillåten påverkan. Förvaltningen har därför genomfört en extern utredning för att få insikt kring eventuell förekomst av tystnadskultur. I utredningen framkom att enskilda individer har tystats men att utbredd tystnadskultur inte förekommer. I de visuellblåsarutredningar som genomförts inom förvaltningen har inga fall av tystnadskultur, otillåten påverkan eller påverkan från kriminella strukturer konstaterats. Det fortsatta arbetet inom förstärkningsområdet tydligare ansvar, styrning och ledning bedöms förebygga att en tystnadskultur etableras inom förvaltningen.

3.1.3 Långsiktig kompetensförsörjning

Grundskoleförvaltningen har inte tagit fram en specifik kompetensförsörjningsplan utan planerat för strategier och åtgärder inom ramen för de ordinarie styrnings- och ledningsprocesserna. Förvaltningens bedömning och åtgärder kopplat till olika personalkategorier beskrivs i bilaga, Fördjupning kompetensförsörjning.

Grundskoleförvaltningen tampas redan idag med utmaningar att kompetensförsörja verksamheten och yttre faktorer som ett vikande söktryck till lärarutbildningarna efter pandemin och en generell minskande invandring av personer i arbetsför ålder är faktorer som ytterligare kan påverka förvaltningen negativt.

Inom en femårsperiod kommer elevantalet i framförallt mellan- och högstadieåldern att öka samt ett ökat mottagande i anpassad grundskola. Den prognostiserade brist som beskrivs i bilagan är framräknad utifrån nuvarande antal som saknar legitimation i respektive lärarkategori, antal äldre än 60 år, andel förvaltningsexterna avgångar samt en riskbedömning som grundar sig på befolkningsprognos, söktryck till olika lärarutbildningar, förändrade behörighetskrav samt verksamheters prognostiserade ökande eller minskade omfattning.

Då ökningarna av elevgrupperna i de äldre åldrarna och i anpassad grundskola i stor utsträckning sammanfaller med en ökad brist på lärare för just dessa grupper förstärks behovet av att vidta åtgärder som både minimerar bristen på lärare men som också kompenserar för bristen genom nya sätt att organisera verksamheten.

3.2 Ekonomisk uppföljning

3.2.1 Resultatredovisning i sammandrag

Perioden

Belopp i mnkr	Period			
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall fg år
Intäkter	673 846	702 732	-28 886	715 104
Kostnader	-6 694 198	-6 678 204	-15 994	-6 216 046
Kommunbidrag	6 241 546	6 241 546	0	6 011 670
Kommuninterna bidrag	15 323	0	15 323	13 687
Resultat	236 515	266 074	-29 558	524 261

Helår

Belopp i mnkr	Helår			
	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år
Intäkter	1 069 968	1 079 375	1 051 155	1 066 569
Kostnader	-10 505 400	-10 449 765	-10 413 465	-10 085 745
Kommunbidrag	9 362 310	9 362 310	9 362 310	9 017 490
Kommuninterna bidrag	13 123	8 400	0	115 188
Resultat	-60 000	320	0	113 502

3.2.2 Utfall till och med perioden

Grundskoleförvaltningens resultat jämfört med periodiserad budget för perioden januari till augusti uppgår till minus 29,5 mnkr, vilket motsvarar en budgetavvikelse på -0,7 procent. Detta innebär att förvaltningen inte har en ekonomi i balans. Jämfört med samma period föregående år, har förvaltningen en nettokostnadsutveckling på 9,4 procent.

Grundskoleförvaltningens utbildningsområden redovisar en negativ resultatavvikelse på 141 mnkr, vilket är en försämring med 53 mnkr jämfört med resultatet i maj. Den negativa avvikelsen beror främst på personalkostnader, vilka har ökat med cirka 12 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Ökningen kan framförallt förklaras av att skolområdenas bemanning har ökat.

Grundskoleförvaltningens avdelningar samt förvaltningsövergripande budget redovisar en positiv resultatavvikelse på 111 mnkr för perioden, vilket är en ökning med 48 mnkr sedan maj. Den positiva avvikelsen beror bland annat på vakanta tjänster, lägre kostnader för livsmedel under våren jämfört med budget, uppdrag som ej påbörjats, medel för expansion av anpassad grundskola samt ej budgeterad intäkt på 15 mnkr.

3.2.3 Prognos

Grundskoleförvaltningen lämnar en prognos på minus 60 mnkr, vilket är en budgetavvikelse på 0,6 procent. Förvaltningens utbildningsområden redovisar en negativ helårsprognos på minus 96 mnkr, vilket är en försämring på 73 mnkr jämfört med prognosen i maj. Obalansen motsvarar en

budgetavvikelse på 2 procent.

Förvaltningen lämnade i maj en prognos på noll mnkr för helår 2023. Prognosen baserades på att de åtgärder som presenterades för grundskolenämnden den 23 maj skulle genomföras (diarienummer N609-0815/23). Under framtagandet av prognosen i augusti har dessa åtgärdsplaner följts upp och reviderats. Hittills syns inte effekter av åtgärdsplanerna i uppföljningen och det ekonomiska resultatet per augusti avviker kraftigt från den prognos som gjordes i maj. Den främsta anledningen till avvikelsen är att bemanning fortsatt har varit för hög. Därmed behöver åtgärderna som genomförs under årets sista månader bli än mer kraftfulla.

Om skolorna fortsatt inte har en ekonomi i balans kommer det att innebära extra utbetalningar till fristående huvudmän i samband med bokslutsavstämning, vilket ytterligare skulle försvåra förvaltningens ekonomiska läge.

Förvaltningen konstaterar att planerade åtgärder och prognosticerad minskad bemanning har uteblivit. Sammantaget kan förvaltningen konstatera att de senaste årens bemanningsutveckling inte har varit hållbart finansierad. De senaste årens tillfälliga ekonomiska tillskott i samband med flyktingmottagande, pandemipengar och tillfälliga politiska satsningar kan ha bidragit till en normalisering av bemanningsökning som lösning för skolans utmaningar. Detta kan ha påverkat förmågan att organisera och bemanna verksamheten i enlighet med ekonomistyrning och grunduppdragets kompetensbehov. Grundskolenämnden har fattat beslut om en förändrad och mer robust skolstruktur. Förvaltningen behöver fortsätta utveckla skolstrukturen i enlighet med skolenhetsutredningens principer, i syfte att skapa bärkraftiga skolor. Det tar dock tid för en ny organisation att implementeras fullt ut, och förvaltningen behöver därför fortsatt stödja och ansvarsutkräva utifrån en förändrad rektorsroll.

3.2.4 Uppföljning av kommuncentrala poster som hanteras genom beslut av andra nämnder

Kommuncentral post (Belopp i tkr)	Utfall perioden	Prognos helår	Budgeterat belopp helår
Investeringsrelaterade driftskostnader	17,2 *	78,7	
Sommarlovskort	17,5	17,5	

* Utfall perioden avser investeringsrelaterade driftskostnader till och med augusti. Grundskolenämnden hemställde i delårsrapport mars 2023 om att ta del av 7,3 mnkr från den kommuncentrala posten.

3.3 Uppföljning av budgetavvikelser

3.3.1 Förvaltningens förslag till åtgärder

Åtgärd/kommentar	Helårseffekt (mnkr)	Planerad effekt innevarande år	
		mnkr	Årsarbetare
Minskad bemanning	60	60	

3.3.2 Uppföljning av beslutade åtgärder

Åtgärd/ kommentar	Helårs- effekt (mnkr)	Planerad effekt innevarande år		Effekt t.o.m. perioden	Bedömd effekt innevarande år	
		mnkr	Års- arbetare	mnkr	mnkr	Års- arbetare
Minskad bemanning		31		0		
Restriktiv vikarie- anskaffning		2,6		0		
Fler elever		2,7		0	0	
Komplettering- budget		11,6		7,7	11,6	
Minskade inköp		2,4		0		
Avveckling skola		1,4		1,4		

3.4 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

I följande avsnitt beskrivs ett antal områden som kommunledningen följer upp i samband med delårsrapport per augusti. Det handlar om bland annat krisberedskap, avtalssamverkan, arbete för minskad administration samt kompetensförsörjning, se bilaga, Fördjupning kompetensförsörjning.

3.4.1 Anmälningar enligt Lex Maria och Lex Sarah

	Kvartal 2 2023
Antal anmälningar enligt lex Maria	0
Antal anmälningar enligt lex Sarah	0

Förvaltningen har inte gjort några anmälningar utifrån lex Maria eller lex Sarah under perioden.

3.4.2 Uppföljning avtalssamverkan

Avtalssamverkan innebär att en kommun träffar avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av annan kommun eller region. Här rapporterar förvaltningen om sådan avtalssamverkan som är aktuell inom grundskolenämndens verksamhet.

Utbildning i annan kommun

Då elever genomför sin utbildning i en annan kommun än hemkommunen regleras detta enligt två huvudprinciper:

1. Inom Göteborgsregionen (GR) genom ett samarbetsavtal som medlemskommunerna gemensamt ställt sig bakom. Det avtalet reglerar bland annat ersättningen för skola och fritidshem. Mellan dessa kommuner skrivs inga avtal utanför det gemensamma avtalet.
2. För övriga kommuner utanför Göteborgsregionen skrivs avtal och överenskommelser gällande den ersättning hemkommunen ska betala till kommunen där eleven genomför sin utbildning.

Samverkan med Universeum

Göteborgs Stad och Universeum har genom åren haft en rad olika samarbeten. Inom grundskolans verksamhetsområde har det exempelvis funnits överenskommelser om fria inträden för elever i vissa årskurser, det har också funnits samarbeten som kanaliseras via Göteborgsregionen (GR). I samband med grundskoleförvaltningens bildande har dessa samarbeten utvecklats för att på ett bättre sätt stödja nämndens mål kring ökad måluppfyllelse och likvärdighet.

I samband med budget 2020 fördes 6,2 mnkr över till grundskolenämndens ram avseende verksamhetsstöd till GR som var avsett för Universeum. Grundskoleförvaltningen var inte involverad i beredningen som förelåg denna budgetjustering.

Under 2022 tog Universeum kontakt med Göteborgs Stad och grundskoleförvaltningen för att få detta verksamhetsstöd uppräknat och tydligare reglerat. I de kontakter som varit med Universeum i denna fråga framkommer dock att detta verksamhetsstöd inte har någon tydlig bäring på grundskolenämndens uppdrag. Stödet får därmed bedömas ha en vag koppling till skolans grunduppdrag och nämnden har inte heller något uppdrag att betala ut mer generella verksamhetsstöd eller bidrag.

Grundskoleförvaltningen föreslår därför att grundskolenämnden hemställer till kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att besluta om att flytta ansvaret för bidrag till Universeum från grundskolenämnden, samt att utreda former och innehåll för Göteborgs Stads framtida samverkan med Universeum.

3.4.3 På vilket sätt har nämnden begränsat uppgifter inom bland annat administration, ledningsarbete och konsultanvändning?

Förvaltningen har under hela året tillämpat restriktivitet i anställning av personal som inte arbetar direkt i kärnverksamheten. Utifrån nämndens ekonomiska läge råder anställningsstopp på förvaltningscentral nivå sedan nämndens beslut den 25 april 2023. Naturliga avgångar återbesätts inte och inga nyanställningar görs. Avsteg från anställningsstoppet sker endast i samråd med nämnden. Med central förvaltningsnivå avses centrala stödaddelningar och enheter samt avdelningschef, utbildningschef, biträdande utbildningschef och eventuellt andra tjänster kopplat till förvaltningsledningen. Anställningsstoppet avser inte centrala avdelningars verksamheter för måltid, lokalvård, vaktmästeri och Kulturskolan.

Parallellt pågår i förvaltningen en utredning för effektivare administration och utvecklingsarbete för ökad grad av processorientering för att bättre nyttja tillgängliga resurser.

3.4.4 Uppföljning av arbetet inom krisberedskap och civilt försvar

Har nämnden tagit fram en egen planering baserat på Göteborgs Stads riktlinje för nödvattenförsörjning?

Ja, förvaltningen har en nödvattenplan.

Har nämnden tagit fram en pandemiplan?

Grundskoleförvaltningen har en framtagen krisledningsplan samt tillhörande krisledningsorganisation vilken möjliggör hantering av stora och omfattande samhällsstörningar.

Har nämnden tagit fram en beredskapsplan för pågående dödligt våld i skolmiljö?

Grundskoleförvaltningen har arbetat fram en rutin för pågående dödligt våld i skolmiljö. Utöver rutinen pågår även omfattande utbildningsinsatser genomföras under hösten i syfte att öka medvetenheten inom förvaltningen samt öka förmågan att agera vid en skolattack. I nuläget är uppskattningen att cirka 8 900 medarbetare kommer ha utbildats vid årets slut. Utbildningsinsatser planeras att fortlöpa även under 2024. Förvaltningen har även tagit fram övningsmaterial och webbutbildning inom området.

4 Styrinformation till nämnden

I detta avsnitt följer styrinformation som nämnden behöver känna till som huvudman för förvaltningens skolor samt ansvarig hemkommun. Det innefattar bland annat information utifrån det systematiska kvalitetsarbetet, ekonomistyrning, intern kontroll, utveckling av lokalfrågor och kapacitet samt uppföljning av nämndens verksamhetsplan och politiska uppdrag.

Avsnittet som beskriver det systematiska kvalitetsarbetet har tyngdpunkt på elevers kunskapsutveckling efter läsåret 22/23 och elevers förutsättningar.

4.1 Uppföljning av elevers förutsättningar och resultat

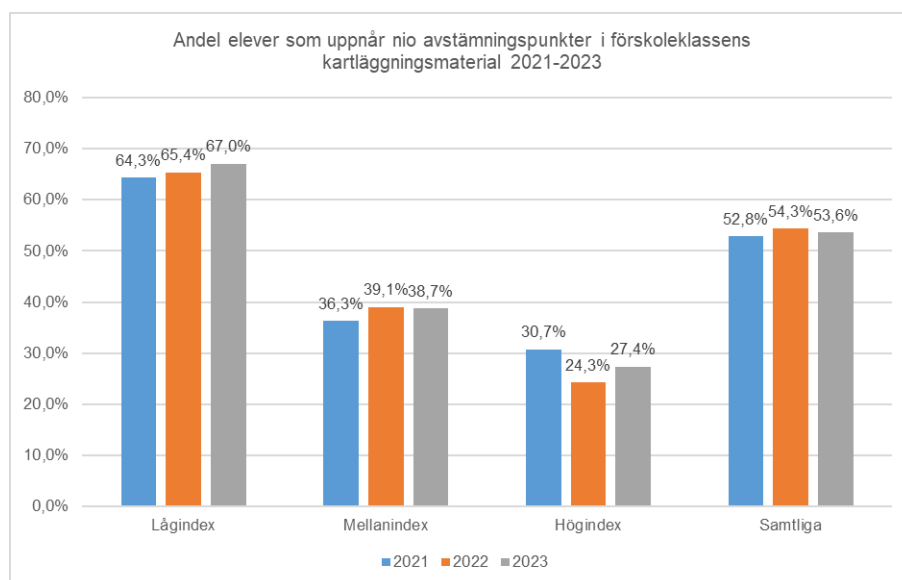
Den 20 juni 2023 beslutade grundskolenämnden om en ny riktlinje för systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivån. Syftet med den nya riktlinjen är att huvudmannans systematiska kvalitetsarbetets ska löpa under hela året, involvera hela styrkedjan och synkronisera den kommunala planerings- och uppföljningsprocessen med de nationella målen. Uppföljningen sorteras utifrån läroplanens områden i en cykel över flera år.

Aktuell uppföljning i delårsrapport per augusti fokuserar på elevers förutsättningar för lärande och resultat utifrån läroplansområdena *Kunskaper, Normer och värden* samt *Betyg och bedömning*. Viktiga datakällor i denna uppföljning är kunskapsresultat och betyg, resultat från den regiongemensamma elevenkäten (GR-enkäten) men också kvalitativa datakällor som sammanställning av inkomna klagomål på utbildningen, anmälda kränkningar och tillsynsärenden samt sammanställning av innehåll från skolornas nulägesanalyser och planer mot diskriminering och kränkande behandling.

4.1.1 Elevers förutsättningar

Ingångsvärden i förskoleklass

Under förskoleklassens första termin genomförs en kartläggning med Skolverkets kartläggningsmaterial, där nio aktiviteter har valts ut som handlar om elevers intresse för språk. Kartläggningarna speglar elevernas förkunskaper och är viktiga ingångsvärden för personal i förskoleklass. Ingångsvärdena kan betraktas som resultat av uppväxtförhållanden och av förskolans verksamhet, i det fall barnet gått i förskola. Den totala andelen elever som klarar de nio avstämningspunkterna i materialet ligger på drygt 50 procent de senaste tre åren. Värdena har ökat sedan förra året i två av de tre elevgrupperna uppdelade utifrån socioekonomiskt index.

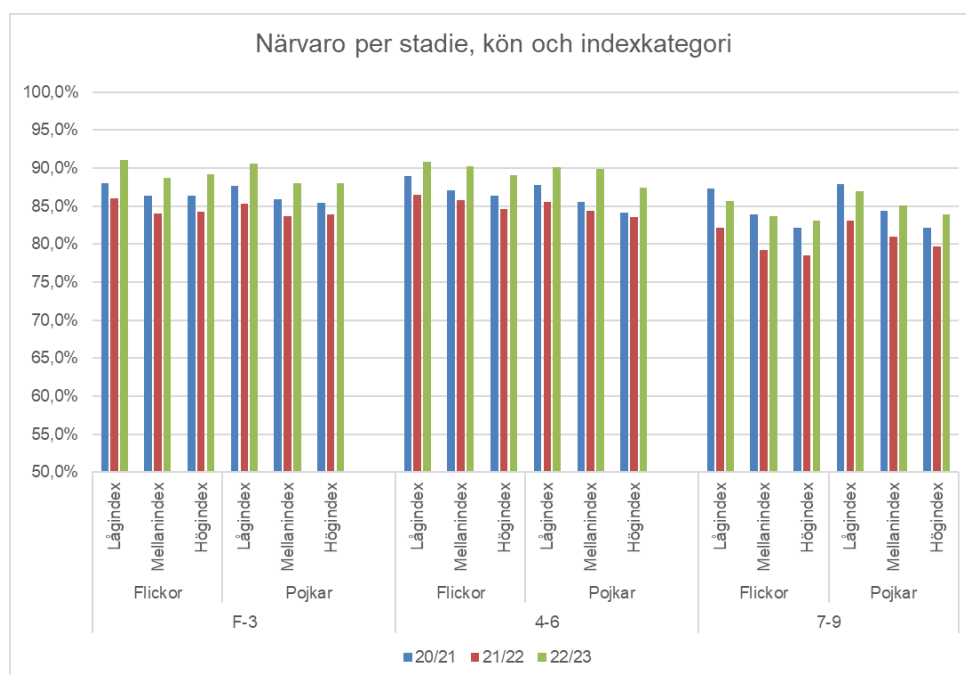

Elevnärvaro

En grundläggande förutsättning för elevers kunskapsutveckling är skolnärvaro. För att systematisk kunna arbeta för att främja elevers skolnärvaro är det viktigt att närvaron följs upp. Ett tidigt uppmärksammande av ströfrånvaro har betydelse för att sätta in adekvata åtgärder i tid, eftersom långvarig problematisk frånvaro ofta börjar med att eleven är borta strövis.

Korrekt registrering av närvaro är viktigt för att kunna dra slutsatser om den faktiska närvaron. Inför läsåret 22/23 har förvaltningen bytt registreringssystem, vilket fått till följd att registreringsfrekvensen gått ner under implementeringsfasen. Registreringsfrekvensen låg under läsåret 22/23 på cirka 78 procent av all timplaneförlagd tid, i jämförelse med cirka 88 procent läsåret innan. Data över elevnärvaro ska därför tolkas med försiktighet.

Förvaltningen kan konstatera att närvaron i grundskolan för läsåret 22/23 generellt är högre än den var de två föregående läsåren, som påverkades av pandemin. Närvaron för högstadeelever i lågindexskolor har dock inte återhämtat sig och är fortsatt något lägre än läsåren 20/21 och 21/22. Sett till närvaro för elever utifrån ett socioekonomiskt perspektiv återfinns samma mönster som tidigare läsår. Elever med större socioekonomiska utmaningar har lägre närvaro i skolan. Detta gäller alla åldrar. Liksom tidigare läsår är flickor mer närvarande i skolan i de yngre åren, men på högstadiet har pojkarna en högre närvaro. Detta är tydligt vid en jämförelse av flickor och pojkar gruppvis utifrån socioekonomi.

I den anpassade grundskolan var elevnärvaron för läsåret 22/23 totalt sett 84,4 procent, vilket kan jämföras med 81,3 procent läsåret 21/22 och 82,0 procent läsåret 20/21. Stadsrevisionen har i sin granskning identifierat brister i schemalägningsrutiner vilket medför att dessa siffror ska tolkas med stor försiktighet. Arbeta med att säkra förutsättningar för korrekt närvaroregistrering på skolnivå i den anpassade grundskolan pågår.

Elevstabilitet

Generellt sett är det gynnsamt för en elevs måluppfyllelse att ha en stabilitet i lärmiljön, det vill säga att gå kvar på samma skola, även om det i vissa fall kan finnas starka skäl för en enskild elev att byta skola. Förvaltningen har sedan läsåret 19/20 följt elevstabiliteten. Den har sedan dess legat mellan 95,9 - 96,3 procent över tid, mätt som andelen elever som stannar kvar hela läsåret på sin skola. För läsåret 22/23 låg stabiliteten på totalt sett 95,5 procent. En närmare jämförelse utifrån socioekonomi visar att elevstabiliteten minskar med högre socioekonomiskt index, en tendens som varit tydlig även tidigare år.

Nyanlända elever

Under 2023 har det hittills kommit drygt 470 nyanlända elever till grundskolorna i Göteborg. Arbetskraftsinvandring är numera den vanligaste orsaken till att familjerna kommit till Sverige och det vanligast förekommande språket är engelska. Dessa elever, cirka 120 till antalet, kommer exempelvis från Indien, Bangladesh, Sri Lanka, Pakistan och Filippinerna. Eleverna har ofta en god utbildning och stabil skolbakgrund med sig. Antalet skolor som tagit emot nyanlända under året har ökat. Eleverna fördelas över drygt 100 skolor. När det gäller övriga nyanlända elever kommer de från en mängd olika delar av världen.

Sammanfattning

När det gäller språklig förmåga som ingångsvärde i förskoleklass finns en stabil socioekonomisk skillnad mellan olika elevgrupper. Elever med stabilare socioekonomisk bakgrund har något ökande ingångsvärden sedan 2021, medan värdena hos övriga elevgrupper varierar.

Vad gäller elevnärvaro totalt sett har registreringsfrekvensen gått ner under det senaste läsåret som en följd av bytet till systemet Vklass. Detta gör närvarostatistiken mer osäker, men förvaltningen ser ändå att närvaron är tillbaka på normala nivåer efter pandemin, förutom för elever på högstadiet. Det är fortsatt en skillnad i elevnärvaro utifrån socioekonomi. Arbete med att fortsatt utveckla närvaroarbetet pågår för att tidigt kunna uppmärksamma elevers frånvaro och sätta in åtgärder.

Elevstabiliteten minskar med högre socioekonomiskt index - en tendens som varit tydlig även tidigare år. Läsåret 22/23 har elevstabiliteten minskat något jämfört med tidigare år i mellanindex- och högindexgruppen, men legat stabilt högt i lågindexgruppen elever.

4.1.2 Elevresultat

I följande avsnitt beskrivs elevresultat med koppling till läroplansområdena *Kunskaper*, *Normer och värden* samt *Betyg och bedömning*. Resultaten beskrivs och kommenteras men fördjupad analys följer i kvalitetsanalysen som presenteras för nämnden i samband med årsrapport 2023.

Utifrån läroplansområdet *Kunskaper* redovisas kunskapsresultat i olika åldrar och utifrån grupperna låg-, mellan- och högindex baserat på skolornas socioekonomiska index. En negativ utveckling identifieras i framför allt grundskolans årskurs tre och sex gällande kunskapsresultaten läsåret 22-23. Förvaltningen behöver analysera djupare vad dessa mönster beror på och hur de kan åtgärdas.

Läroplansområdet *Normer och värden* följs upp genom ett antal frågor i elevenkäten liksom några frågor från Skolinspektionens enkät till vårdnadshavare. Inkomna kränkingsanmälningar och uppföljning av skolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling är exempel på andra underlag som används i uppföljningen. Förvaltningen kan se ett ökat fokus på trygghets- och värdegrundsarbete i verksamheten men ser att det fortsatt finns behov av att stötta skolledare i att hitta en fungerande systematik i värdegrundsarbetet och koppla det till det systematiska kvalitetsarbetet i stort.

När det gäller *Betyg och bedömning* pågår utvecklingsarbete att i den anpassade grundskolan säkra data och metodik för betyg och bedömning av elevernas kunskapsprogression.

Kunskaper

Grundskola

Kunskapsresultat

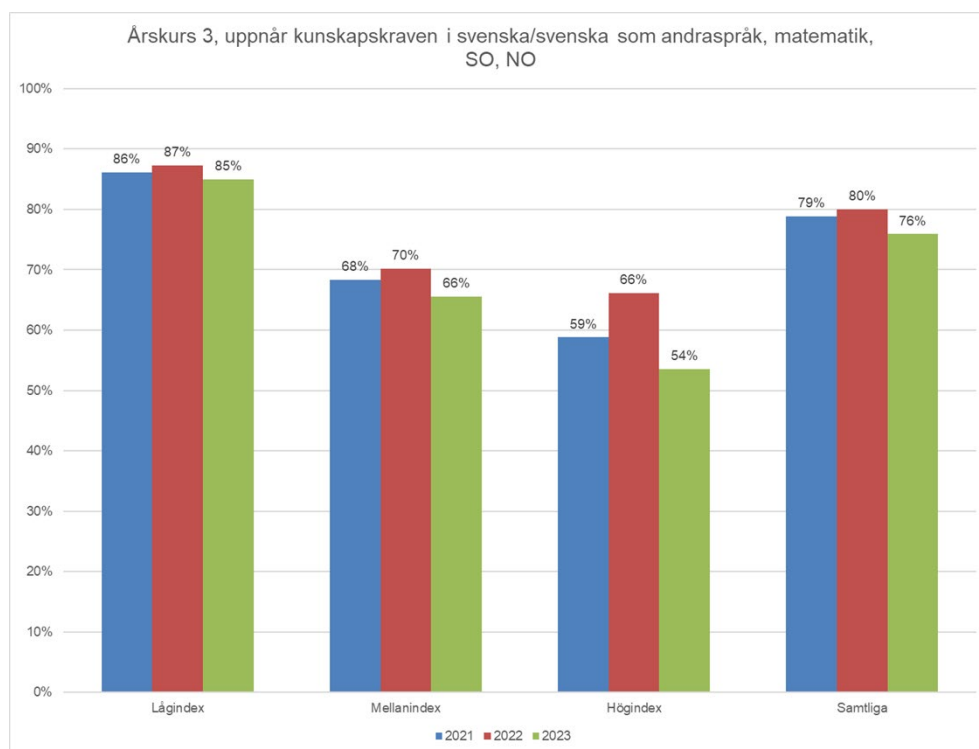
Läsförståelse i årskurs ett

Andelen elever som uppnått bedömningskriterierna för godtagbara kunskaper i läsförståelse har stigit något i Göteborg som helhet sedan 2021, men skillnader finns mellan indexkategorierna. I låg- och

högindexskolor sjönk andelen med cirka en procentenhet vardera, vilket i högindexkategorin motsvarar tre elever. I mellanindexskolorna steg andelen elever med tre procentenheter. Värt att uppmärksamma är att elever i högindexskolor året dessförinnan hade låga ingångsvärden när de gick i förskoleklass, i synnerhet pojkarna. Endast 24 procent av dessa elever uppnådde de nio avstämningspunkterna i kartläggningmaterialet. Förvaltningen kan konstatera att det förvisso finns en stabil skillnad sett till socioekonomi över åren, men att elever i högindexskolor tycks ha återhämtat detta till viss del och presterar i nivå med hur de brukar göra sett till läsförståelse i årskurs ett.

Kunskapskrav i årskurs tre

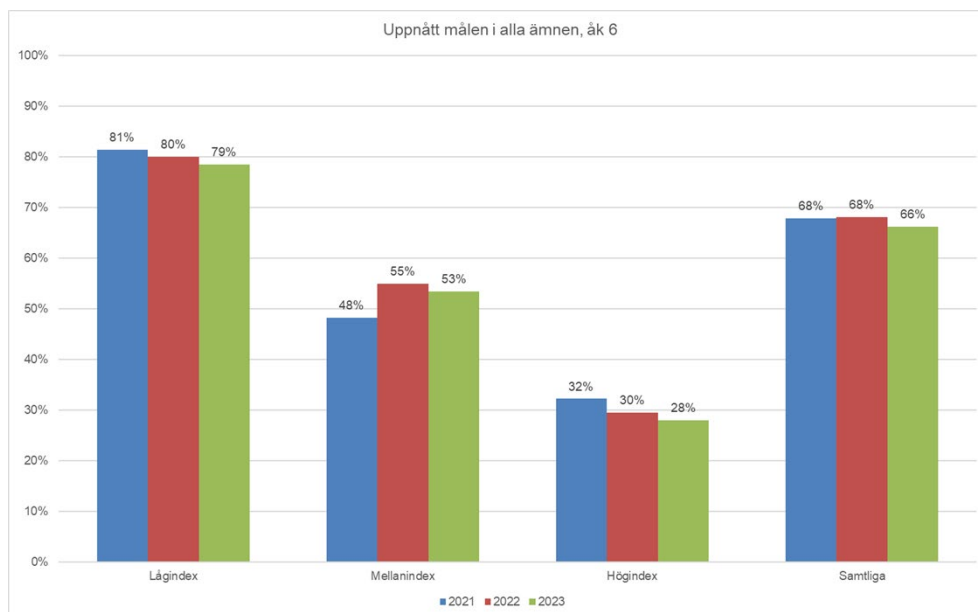
Andelen elever som uppnår kunskapskraven i svenska/svenska som andraspråk, matematik, SO och NO har sjunkit totalt sett och i alla elevgrupper sett till socioekonomi. Störst nedgång från förra läsåret har skett för elever i högindexskolor.

I ämnet svenska som andraspråk är resultaten sjunkande i alla elevgrupper sedan 2021, som mest för högindexeleverna. I ämnet svenska är tendensen någorlunda stabil för lågindexeleverna, men sjunkande för övriga elever. Vad gäller matematiken sjunker resultaten i alla elevgrupper något i jämförelse med 2021. En möjlig delförklaring till sjunkande resultat i samtliga indexgrupper i årskurs tre är elevers och ordinarie lärares frånvaro under pandemin då denna årskull elever gick i förskoleklass och årskurs 1.

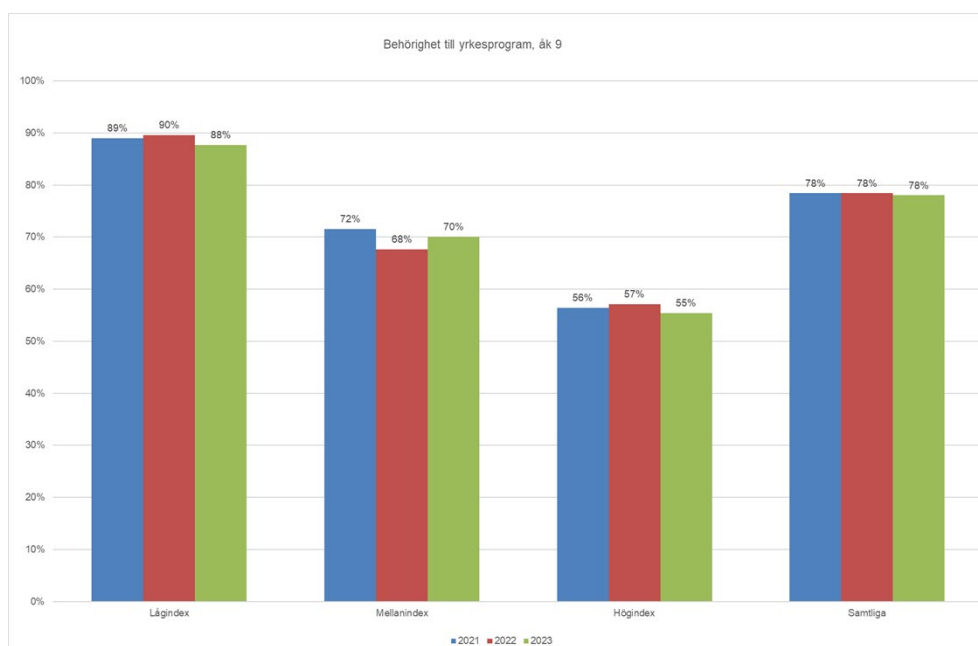
Uppnår kunskapskraven i årskurs sex

Andelen elever som uppnår målen i alla ämnen är något vikande under treårsperioden i låg- och högindexskolor. Resultaten i mellanindexskolor avviker såtillvida att måluppfyllelsen steg med sju procentenheter mellan 2021 och 2022, för att vårterminen 2023 åter ha sjunkit, men endast med en dryg procentenhet.

Gymnasiebehörighet och meritvärden i årskurs nio

Behörighet till gymnasiets yrkesprogram för årskurs nio är totalt sett stabil sett till de senaste tre läsåren. Behörigheten till yrkesprogram har sjunkit något i både låg- och högindexkategorierna mellan 2021 och 2023, cirka en procentenhet i båda kategorierna. Elevantalen är här inte så stora så den procentuella utvecklingen ska tolkas med försiktighet. Meritvärdena har sjunkit med fyra poäng i lågindexskolor, sex poäng i mellanindexskolor och sju poäng i högindexskolor mellan 2021 och 2023.

Studiero

Läroplansområdet *Kunskaper* anger att alla elever ska ha en god miljö för utveckling och lärande. Det är därför relevant att följa upp hur elever själva bedömer förutsättningar för sitt eget lärande. Vad gäller upplevelsen av studiero i årskurs två, konstaterade förvaltningen i kvalitetsrapporten för föregående läsår att upplevelsen av studiero hade ökat för elever i skolor med högt index, medan övriga elevers resultat var mer stabila. Årets resultat visar återigen att pojkar och flickor i högindexskolor värderar sin studiero något högre än andra elever. När det gäller upplevd studiero i

årskurs fem är det relativt små skillnader mellan elevgrupper, men pojkar upplever i något högre utsträckning studiero än flickor. Den upplevda studieron är sjunkande vid högre indexgrupp, det vill säga en motsatt trend jämfört med årskurs två. Enkätsvaren visar att pojkar i årskurs åtta upplever en bättre studiero än flickor. Flickor i högindexskolor upplever i lägst utsträckning studiero. Mönstret återfanns i förra årets elevenkät för liknande frågeställning.

Ledning och stimulans

När det gäller upplevelsen av en stimulerande undervisning, upplever flickor i årskurs två, i likhet med förra året, undervisningen som mer stimulerande än vad pojkar gör oavsett socioekonomisk tillhörighet. Pojkar i mellanindexskolor har svarat lägst på frågor om upplevd stimulans. Störst skillnad mellan pojkars och flickors upplevelse av stimulans är det i lågindexskolorna. Elever i årskurs fem skattar sin upplevelse av stimulans i skolan betydligt lägre än elever i årskurs två, oberoende av kön och indexkategori. Resultaten ligger i linje med förra årets motsvarande enkät svar. I årskurs åtta har eleverna i lågindexskolorna svarat mindre positivt än elever i högindexskolorna gällande stimulans. Pojkarna svarar något mer positivt i respektive indexkategori.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Läroplansområdet *Kunskaper* anger bland annat att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta är ett utvecklingsområde för många skolor och något som är vanligt förekommande i de klagomål på utbildningen som vårdnadshavare lämnar till förvaltningen. När förvaltningen utreder klagomålen identifieras ibland brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd men ibland handlar bristerna snarare om kommunikationen mellan skola och vårdnadshavare eller olika bilder av vad särskilt stöd bör innefatta. Vid genomgång av det senaste årets riktade och regelbundna tillsyner från Skolinspektionen är extra anpassningar och särskilt stöd det vanligaste området som skolor mottar kritik för med föreläggande om att vidta åtgärder.

Upplevelsen av att få hjälp av läraren när man behöver det är i årskurs två generellt hög oavsett kön och socioekonomiskt index. En jämförelse med föregående år visar att eleverna värderar upplevelsen att få hjälp vid behov högre än tidigare, men detta kan bero på att frågan ställs annorlunda i årets enkät. Vad gäller årskurs fem-elevernas upplevelse av att få stöd i skolarbetet vid behov, har pojkar bättre upplevelser än flickor. Flickor i högindexskolor är den elevgrupp som i minst utsträckning upplever stöd i skolarbetet. Skillnader mellan elevgrupper har ökat i jämförelse med förra årets enkät. I årskurs åtta upplever pojkar att de har tillgång till stöd i större utsträckning än vad flickor upplever. Liksom förra läsåret är flickor i mellanindexkategorin den elevgrupp som i lägst utsträckning upplever stöd i skolarbetet.

Extra anpassningar som genomförs (årskurs 1-6) och det särskilda stöd som ges (alla årskurser) ska dokumenteras i lärplattformen Vklass. I plattformen kan man se att drygt 40 skolor har registrerat inga eller bara ett litet antal extra anpassningar. Samma antal skolor har vid vårterminens slut varken påbörjat en utredning om särskilt stöd eller fattat något beslut om åtgärdsprogram i Vklass. Orsaker som lyfts är att användarna upplever Vklass som krångligt och opålitligt. Det har tidigare också funnits en del tekniska problem som idag är lösta. De skolor som kommit igång bäst med att använda Vklass anser att arbetssättet och systemet ger en bra struktur och överblick och att det är lättare att få med lärare i processen. Implementering av denna del av lärplattformen fortsätter under innevarande läsår, både till grundskolor och anpassade grundskolor.

Anpassad grundskola

Kunskapsresultat

105 elever gick ut årskurs nio i anpassad grundskola våren 2023. Av dessa har 55 elever läst ämnen, 37 läst ämnesområden och 13 varit individintegrerade. Bland dessa elever har 52 elever begärt betyg. Det är eleven och dess vårdnadshavare som begär ett eller flera betyg. Därmed blir det också svårt att göra kvantitativa analyser på aggregerad data. Andelen elever som är mottagna i anpassad grundskola och begär betyg har succesivt ökat de sista tre åren. Det är vanligast att elever begär att få 11 betyg

med NO och SO som blockbetyg. Gällande betygens spridning är det vanligaste betyget E följt av C och D. De högre betygsstegen används relativt sällan. Detta korrelerar med föregående år. Inom anpassad grundskola är elevunderlaget i respektive årskurs ibland begränsat vilket riskerar påverka statistikens tillförlitlighet. Detta innebär att analys och uppföljning på huvudmannanivå bör ske med viss försiktighet.

Lärandet i anpassad grundskola

I dagsläget saknas tillförlitliga enkät-underlag för att kunna följa upp elevernas upplevelse av studiemiljö i den anpassade grundskolan. Genomförande av GR-enkäten är frivillig och endast 3 skolor av 33 svarade på enkäten 2023. Den låga svarsfrekvensen påverkar resultatets tillförlitlighet i sådan grad att resultatet inte kan nyttjas som underlag för uppföljning och analys på huvudmannanivå.

Skolinspektionens enkät riktar sig till vårdnadshavare och genomförs vartannat år. Den senaste enkäten genomfördes 2022 och svarsfrekvensen var 17 procent, vilket innebär att inte heller detta resultat kan användas. Att utveckla underlag för uppföljning i den anpassade grundskolan är ett prioriterat utvecklingsområde för förvaltningen. Förvaltningen arbetar för att rektorer i sin samverkan med vårdnadshavare uppmuntrar till att svara på enkäten.

Fritidshem

Lärandet på fritidshemmet

För att stärka det pedagogiska utvecklingsarbetet inom fritidshemmet, har förvaltningen sedan flera år bedrivit nätverk med representanter från skolområdena. Det centrala nätverksarbetet har under 2023 fokuserat på att leda utvecklingsarbete. De lokala nätverken är svårare att bedriva med samma kraft eftersom många skolområden inte kan avvara behöriga fritidslärare i den utsträckning som behövs.

Inom ramen för GR-enkäten till årskurs två ställs frågan om lärandet på fritidshemmet. En tydlig könsskillnad kan identifieras i resultaten för 2023, där flickor i alla socioekonomiska grupper upplever ett större lärande än pojkar. Föregående år fanns istället en tydlig skillnad utifrån socioekonomi, där elever i skolor med mellan- eller höga index upplever ett större lärande på fritidshemmet än lågindexeleverna.

Sammanfattning

Vad gäller kunskapsresultaten i förhållande till föregående läsår kan en negativ utveckling identifieras i framför allt grundskolans årskurs tre och sex. Förvaltningen behöver analysera djupare vad dessa mönster beror på och hur de kan åtgärdas. Effekter av covid-19-pandemin, med dess omfattande frånvaro för såväl personal som elever, ligger dock nära till hands som en möjlig förklaring. För att nå en undervisning av hög kvalitet, där elever ges optimala förutsättningar att lära, behövs ledning och stimulans, en tillgänglig lärmiljö där stödbehov uppmärksammas tidigt och åtgärder sätts in för de elever som behöver. Förvaltningen ser att fortsatt arbete krävs inom samtliga dessa områden, inte minst utifrån ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

Normer och värden

Läroplansområdet *Normer och värden* anger att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. Det innebär att värdegrundsarbetet pågår varje dag, hela tiden, för att dels forma morgondagens samhällsmedborgare, dels bidra till ett gott klimat för lärande och utveckling i skolan, fritt från kränkningar och diskriminering. Det är därför relevant att inom det systematiska kvalitetsarbetet följa upp olika data som fångar resultat och utveckling inom arbetet med normer och värden.

I följande avsnitt beskrivs förvaltningens uppföljning av läroplansområdet först på en generell nivå, som omfattar alla skol- och verksamhetsformer, och därefter utifrån respektive skolform.

Klagomålsärenden

Klagomål som inkommer till huvudmannen utreds förvaltningscentralt. Under läsåret 2022/23 inkom totalt 164 klagomål rörande olika typer av ärenden till förvaltningen, vilket är en ökning med 29 procent i jämförelse med föregående läsår. Av dessa klagomålsärenden handlar 63 stycken om kränkningar, vilket utgör 38 procent. Detta är en ökning jämfört med tidigare år, då andelen brukar ligga runt 20 procent.

Läsår	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23
Antal klagomål som handlar om kränkningar	15	25	47	27	63
Andel klagomål som handlar om kränkningar	21%	15%	22%	23%	38%

Kränkningsanmälningar

Enligt skollagen är personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Det totala antalet anmälda kränkningarna har ökat, från 9 730 ärenden läsåret 21/22 till 12 342 ärenden läsåret 22/23. En av förklaringarna till ökningen kan vara ett intensifierat förvaltningsarbete vad gäller utbildningar att hantera kränkningsincidenter. Det är viktigt att vara medveten om att en hög frekvens av anmälningar om kränkande behandling inte behöver betyda att det förekommer fler kränkningar där än på en annan skola. Det kan snarare vara så att skolan har ett systematiskt och medvetet arbete med att anmäla och utreda de kränkningar som sker. Det är därför vanskligt att på huvudmannanivå försöka dra slutsatser utifrån jämförelser mellan skolor och grupper av skolor. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att stötta rektorer och skolpersonal genom utbildningar om arbetsgången vid inträffade händelser som en del av det systematiska värdegrundsarbetet.

Vid uppföljning av de kränkingsanmälningar som inkommit till huvudmannen under läsåret 22/23 gäller nästan alla kränkning mellan elever. Knappt 4 procent av kränkingsanmälningarna handlar om en upplevd kränkning mellan elev och personal. Ungefär 10 procent av de anmälda kränkningarna bedöms ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna, vilket är jämförbart med föregående läsår.

Grundskoleförvaltningen konstaterade i kvalitetsrapporten för läsåret 21/22 att kränkningar på sociala medier utgör en mindre andel av det totala antalet anmälda kränkningar (2 procent), och att detta sannolikt döljer ett stort mörkertal. För läsåret 22/23 är denna andel endast marginellt ökande, vilket tyder på att förvaltningen bättre behöver koppla samman sina utbildningar i hantering av sociala medier till värdegrundsarbetet och kränkingsanmälningsrutiner i stort.

Precis som föregående år är diskrimineringsgrunden *etnisk tillhörighet* den i särklass vanligast förekommande. Detta gäller för lågindex, mellanindex och högindex skolor. Totalt 502 kränkingsärenden bedömdes ha koppling till diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet, vilket kan jämföras med 348 ärenden läsåret innan. Sett till att det totala antalet anmälda kränkningar har ökat, är dock andelen endast något högre; 4,1 procent jämfört med 3,6 procent.

Planer mot diskriminering och kränkande behandling

Skolor upprättar årligen en plan mot diskriminering och kränkande behandling, vilket är ett krav i skollagen. Som stöd i arbetet med att kartlägga kränkningar och otrygghet har förvaltningen från och med höstterminen 2022 tagit fram trygghetsenkäter som skolor kan använda sig av. Dessa har olika tema så som: trygghet/otrygghet, kränkningar, diskriminering och sexuella trakasserier, kränkningar på nätet och jargonger. Enkäterna kan skolorna även anpassa efter sina specifika behov. Många skolor tar hjälp av dessa. Förvaltningen genomför årligen utbildningar riktat till rektorer, biträdande rektorer,

kuratorer och andra i skolornas trygghetsteam kring hur man kan arbeta med och utveckla skolornas systematiska värdegrundsarbete och upprätta sin plan.

En genomlysning av antal aktuella planer mot diskriminering och kränkande behandling visar att 80 procent av skolenheterna har en plan på plats. Utifrån att genomlysningen gjordes i början av detta läsår, en tid då många planer upprättas, kan det antas att flera av planerna mot diskriminering och kränkande behandling kommer att vara på plats inom kort. Förvaltningen kan se en stadig förbättring jämfört med höstterminen 2021.

Åtgärder i planer mot diskriminering och kränkande behandling som kopplas till de olika diskrimineringsgrunderna har mer än fördubblats jämfört med för två år sedan. Åtgärder kopplade till funktionsnedsättning har ökat markant, vilket kan vara kopplat till den satsning förvaltningen har gjort kring att utbilda och utveckla arbetet med tillgängliga lärmiljöer. Ett annat område som har ökat är skolornas arbete mot sexuella trakasserier, vilket kan förklaras med dels nya läroplansskrivningar, dels att förvaltningen tagit fram fortbildning och stöd till skolorna kopplat till detta. Andra orsaker kan vara att diskrimineringsgrunderna var ett fokusområde under utbildningarna hösten 2022 samt att trygghetsenkäterna lanserades. Områden där trenden inte är lika positiv är åtgärder kopplat till rasism och HBTQI. Förvaltningen har startat upp ett arbete för att stödja skolorna inom dessa områden, men behöver intensifiera det framöver, i synnerhet mot bakgrund av att kränkingsanmälningar kopplade till etnisk tillhörighet stadigt ökar sedan flera år.

En undersökning av ett slumpvist urval av 20 skolor har också gjorts med syfte att synliggöra i vilken omfattning värdegrunds- och trygghetsarbetet följs upp, analyseras och utgör underlag för skolans prioriterade utvecklingsområden inför kommande verksamhetsår. Resultatet visar att det finns skolor som behöver utveckla uppföljning och analys av värdegrunds- och trygghetsarbetet som underlag inför kommande läsårs verksamhetsplan. Framåt behöver kopplingen mellan plan mot diskriminering och kränkande behandling och nulägesanalys förtydligas och kommuniceras för att främja att värdegrunds- och trygghetsarbetet inkluderas i skolornas systematiska kvalitetsarbete. Förvaltningen ser fortfarande ett behov av att generellt öka kunskapen kring hur man fördjupa sin analys utifrån diskriminering och sexuella trakasserier och långsiktigt arbeta med frågorna. Dessutom finns ett behov av att fortsätta utveckla elevernas delaktighet i hela processen kring det systematiska värdegrundsarbetet.

Förskoleklass

Bemötande

Skolinspektionen ställer frågor till vårdnadshavare för elever i förskoleklass vartannat år. Senast denna enkät genomfördes för Göteborg (2022) uppnåddes en svarsfrekvens om endast 34 procent, och svaren får därför betraktas som en grov uppskattning. Det är på grund av den låga svarsfrekvensen heller inte meningsfullt att dela upp svaren utifrån socioekonomiskt index. Förvaltningen arbetar för att rektorer i sin samverkan med vårdnadshavare ska uppmuntra till att svara på enkäten.

Enkäten innehåller frågeklustren *Bemötande lärare*, *Bemötande elever* och *Trygghet och studiero*. Samtliga frågekluster visar på relativt höga värden (mellan 7,3-8,8 av totalt 10) men ligger konsekvent något under genomsnittet för jämförbara kommuner.

Grundskola

Trygghet, bemötande och arbetet med att förhindra kränkningar

Elevenkäten för Göteborgsregionen genomförs varje år i årskurs två, och vartannat år i årskurs fem och åtta. Årets enkät är upplagd genom frågor istället för påståenden och är därför inte helt jämförbar med tidigare år.

I enkäten för årskurs två ställs frågor som har med elevens trygghet att göra, och bildar ett frågekluster. Det är relativt jämna resultat mellan olika elevgrupper utifrån kön och socioekonomisk tillhörighet. Förra årets motsvarande resultat var något högre för samtliga elevgrupper, men det kan alltså bero på att frågorna ställts annorlunda. I enkäten finns en fråga gällande pedagogernas förmåga att förhindra kränkningar. Elevernas svar är jämna även här, men flickor svarar något högre än pojkar.

När det gäller elever i årskurs fem upplever pojkar i något högre utsträckning än flickor att pedagogerna har förmåga att förhindra kränkningar. Pojkar värderar också elevers bemötande som något bättre än vad flickor gör. Flickor värderar däremot lärares bemötande högre än vad pojkarna gör.

För elever i årskurs åtta visar enkätresultaten att pojkar i högre utsträckning än flickorna värderar att pedagogerna förhindrar kränkningar. Pojkar värderar också elevers bemötande som bättre än vad flickor gör. Vad gäller lärares bemötande är skillnaderna mellan flickors och pojkars upplevelser mycket små.

Anpassad grundskola

I dagsläget saknas tillförlitliga kvantitativa underlag för att kunna följa upp elevernas trygghet och trivsel i den anpassade grundskolan. Genomförande av GR-enkäten är frivillig och endast 3 av 33 skolor svarade på enkäten 2023. Den låga svarsfrekvensen påverkar resultatets tillförlitlighet i sådan grad att resultatet inte kan nyttjas som underlag för uppföljning och analys på huvudmannanivå.

Skolinspektionens enkät riktar sig till vårdnadshavare och genomförs vartannat år. Den senaste enkäten genomfördes 2022 och svarsfrekvensen var 17 procent, vilket innebär att inte heller detta resultat kan användas. Att utveckla underlag för uppföljning i den anpassade grundskolan är ett prioriterat utvecklingsområde för förvaltningen, vilket bl.a. baseras på stadsrevisionens kritik 2022. Förvaltningen arbetar för att rektorer i sin samverkan med vårdnadshavare uppmuntrar till att svara på enkäten

Fritidshem

Trygghet och social utveckling

I elevenkäten för årskurs två ställs frågan "Känner du dig trygg på fritids?". För staden som helhet uppnår frågan ett index på 8,4. Pojkar upplever en större trygghet än flickor. Även frågan "Gillar du att vara på fritids?" kan ge indikationer om värdegrundsarbetet. Här ger elevernas svar ett index om 8,3. Elever i högindexskolor gillar i större utsträckning att vara på fritids än andra elever. Frågorna är inte jämförbara med förra årets enkät. Frågan som har med lärandet i fritidshemmet att göra värderas lägre av eleverna än trivseln. I Skolinspektionens vårdnadshavarenkät från 2022 ställs frågan "Stimulerar fritids ditt barns sociala utveckling?". Frågan uppnår ett index på 7,1 vilket kan jämföras med 7,6 för övriga kommuner.

Sammanfattning

I vissa elevgrupper finns skillnader mellan hur pojkar och flickor upplever trygghet i skolan och pedagogernas förmåga att förhindra kränkningar. Vårdnadshavare i Skolinspektionens enkät (2022) värderar tryggheten lägre än genomsnittet i andra kommuner.

Förvaltningen har sett ett ökat fokus på trygghets- och värdegrundsarbete i verksamheten och samtidigt ett ökande antal kränkingsanmälningar och klagomål gällande kränkningar. Utbildningar kring värdegrund har lockat fler deltagare än tidigare och flertalet skolenheter har en plan mot diskriminering och kränkande behandling på plats. Antalet åtgärder i planerna som kopplas till diskrimineringsgrunderna har ökat i antal, vilket indikerar en ökad medvetenhet. Dock kopplas fortfarande inte diskrimineringsgrunderna till befintliga kränkingsanmälningar i högre utsträckning än tidigare läsår. Det finns behov av att stötta skolledare i hitta en fungerande systematik i värdegrundsarbetet och koppla det till det systematiska kvalitetsarbetet i stort. Ett särskilt fokus bör fortsatt också vara kränkningar på sociala medier samt åtgärder för att minska kränkningar kopplade till etnisk tillhörighet.

Betyg och bedömning

Läroplansområdet betyg och bedömning anger bland annat att skolans mål är att varje elev ska utveckla ett allt större ansvar för sina studier och förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

I de årskurser där betyg inte sätts gör lärare skriftliga individuella utvecklingsplaner, en så kallad IUP. Detta görs en gång per år i anslutning till ett av elevens utvecklingssamtal. Funktioner för att dokumentera IUP och skriftliga omdömen finns i Vklass och arbetsättet kring IUP i Vklass är implementerad på merparten av skolorna. I samband med övergång till Vklass har många skolor sett över sina rutiner för dokumentationen kring IUP och skriftliga omdömen, för att få en samsyn kring begreppen och hitta gemensamma rutiner för hela skolområdet.

Grundskola

GR-enkäten för årskurs fem och åtta innehåller frågor som syftar till att ta reda på elevernas uppfattningar om lärarnas förmåga att kommunicera kunskapskrav och vad som ska göras på lektionerna på ett sätt som eleverna förstår. I både årskurs fem och åtta svarar elever i lågindexskolorna mindre positivt än elever i högindexskolorna gällande information om utbildningen. Pojkar har överlag svarat mer positivt än flickorna i respektive indexkategori. Detta mönster stämmer väl överens med hur motsvarande frågekluster såg ut förra läsåret.

Inom ramen för Skolinspektionens enkät, Skolenkäten, som genomfördes vårterminen 2022, ställdes frågor om bedömning och betygssättning till pedagogisk personal i grundskolan. Enkäten uppnådde en svarsfrekvens på endast 51 procent, varför den får betraktas som en grov indikation. Frågorna som ställdes var *I vilken utsträckning bedrivs det ett arbete i skolan för att säkerställa att bedömningar och omdömen/betyg är likvärdiga?* samt *I vilken utsträckning samverkar du och dina kollegor kring bedömning och betygssättning?* Svaren från pedagogerna i Göteborg uppnådde ett samlat indexvärde på 5,9 vilket kan jämföras med övriga kommuners medelvärde om 6,1 (maxvärde 10).

Anpassad grundskola

Arbetet med bedömning och betygssättning har under våren haft särskild uppmärksamhet. För att förvaltningen ska kunna samla in och aggregera resultat från elever i den anpassade grundskolan behöver flera funktioner i det digitala systemstödet utvecklas. Det utvecklingsarbetet pågår.

Andelen elever i årskurs 6–9 i skolformen som läser enligt kursplanen för ämnen och begär ut ett eller flera betyg är relativt låg. Det är dock viktigt att påpeka att statistiken inte kan ge svaret på allt, därmed behövs kompletterande dialoger med skolorna så att resultat och måluppfyllelse följs upp med kvalitativa mått. För elever som läser enligt kursplan för ämnesområden skrivs ett omdöme per ämnesområde. I dagsläget kan förvaltningen inte aggregera dessa omdömen, utvecklingsarbete av digitalt systemstöd pågår.

För elever i årskurs 1–5 ska en individuell utvecklingsplan (IUP) upprättas. I samband med kvalitetsdialoger riktade till samtliga skolor med anpassad grundskola fick alla skolor en möjlighet att visa hur de arbetade med IUP och samtala om vilket eventuellt stöd som skolan behöver för att utveckla arbete med den pedagogiska dokumentationen. Förvaltningen kan i dagsläget inte aggregera dokumentation eller bedömningar från skolornas IUP då för få enheter nyttjar systemstödet. Kunskapshöjande insatser och förankring av systemfunktionerna pågår.

I dagsläget saknas tillförlitliga kvantitativa underlag för att kunna följa upp elevernas upplevelse av kommunikering av kunskapskrav med mera i den anpassade grundskolan. Genomförande av den regiongemensamma enkäten är frivillig och endast 3 av 33 skolor svarade på enkäten 2023. Den låga svarsfrekvensen påverkar resultatets tillförlitlighet i sådan grad att resultatet inte kan nyttjas som underlag för uppföljning och analys på huvudmannanivå.

Skolinspektionens enkät riktar sig till vårdnadshavare och genomförs vartannat år. Den senaste enkäten genomfördes 2022 och svarsfrekvensen var 17%, vilket innebär att inte heller detta resultat kan användas. Att utveckla underlag för uppföljning i den anpassade grundskolan är ett prioriterat utvecklingsområde för förvaltningen, vilket bl.a. baseras på stadsrevisionens kritik 2022.

Förvaltningen arbetar för att rektorer i sin samverkan med vårdnadshavare ska uppmuntra till att svara på enkäten.

4.2 Ekonomi i balans

I detta avsnitt ges en fördjupad beskrivning och analys av det ekonomiska läget för nämndens verksamheter.

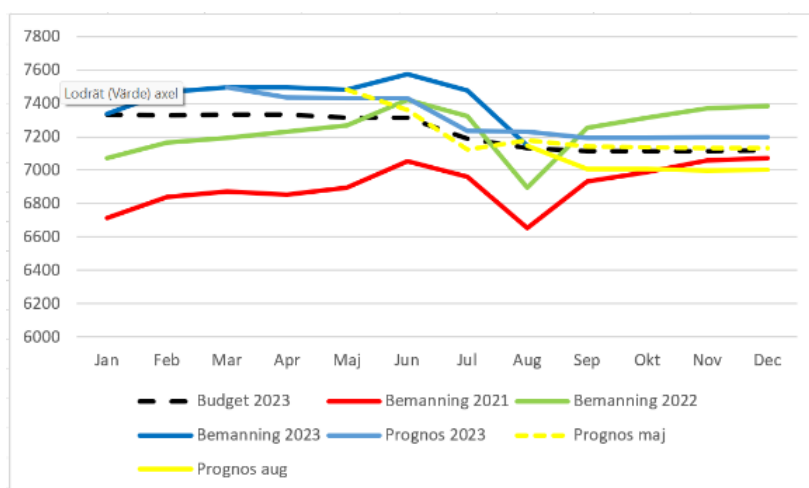
Resultat och prognos

Som beskrivs i avsnitt 3.2, ekonomisk uppföljning redovisar grundskoleförvaltningen en negativ resultatavvikelse på 29,5 mnkr, jämfört med periodiserad budget och en negativ prognos på 60 mnkr. Detta är en kraftig försämring i förhållande till resultat och den prognos som gjordes i maj. Utvecklingen beror på att det ekonomiska läget har förvärrats inom utbildningsområdena, framför allt till följd av en för hög bemanning i förhållande till budget och de åtgärder som tidigare prognos bygger på.

Utbildningsområdena har en negativ resultatavvikelse på -141 mnkr för perioden jämfört med budget, vilket är en försämring med cirka 53 mnkr jämfört med resultatet i maj. Resultatet motsvarar en budgetavvikelse på -4,6 procent. Grundskoleförvaltningens avdelningar samt förvaltningsövergripande budget redovisar en positivt resultatavvikelse på 111 mnkr för perioden, vilket är en ökning med 48 mnkr sedan maj. Den positiva avvikelsen beror bland annat på en återhållsam bemanning och vakanser, att uppdrag har senarelagts, att expansion av anpassad grundskola har varit lägre än planerat samt en intäkt på 15 mnkr från migrationsverket som inte har varit budgeterad.

Förvaltningens utbildningsområden redovisar en negativ helårsprognos på minus 96 mnkr vilket är en försämring på 73 mnkr jämfört med prognosen i maj. Obalansen motsvarar en budgetavvikelse på 2 procent. 52 skolområden prognostiserar ett underskott på sammanlagt -116 mnkr. 102 mnkr beror på att 35 skolområden gör kraftiga underskott. Enligt helårsprognosen har 27 av 79 skolområden en nollprognos eller ett överskott. Förvaltningen lämnade i maj en prognos på 0 mnkr för helår 2023. Prognosen baserades på att de åtgärder som presenterades för nämnden den 23 maj skulle genomföras (diarienummer N609-0815/23). Under prognosen i augusti har dessa åtgärdsplaner följts upp. Hittills syns inte effekter av åtgärdsplanerna i uppföljningen och det ekonomiska resultatet per augusti avviker kraftigt den prognos som gjordes i maj. Avvikelsen är på 73 mnkr och den främsta anledningen till avvikelsen är att bemanningen fortsatt har varit för hög.

Diagrammet nedan visar det prognostiserade utfallet av heltidstjänster från maj jämfört med det faktiska utfallet för utbildningsområdena. Förvaltningen konstaterar att planerade åtgärder och prognosticerad minskad bemanning har uteblivit. Därmed behöver åtgärderna som genomförs under årets sista månader bli än mer kraftfulla, med en minskad bemanning till följd. Prognos för 2023 bygger på en bemanning i nivå med 2021 års bemanning.

Utveckling av livsmedelspriser

Måltid, lokalvård och vaktmästeri förbättrar sin prognos från noll till 10 mnkr vara 6 mkr på livsmedelskostnader. I genomsnitt har prisökningen på livsmedel varit 11 procent i år vilket är lägre än förra året och lägre än vad som befarades i budgetarbetet inför 2023. Vidare har enheterna också arbetat strategiskt och aktivt med effektiv meny-planering vilket har givit positiva kostnadseffekter på portionspriset.

Analys av bemanningsutveckling

Budgetarbetet har sedan förvaltningens start haft en tydlig inriktning från nämnd och förvaltningsledning att prioritera medel till rektor genom att årligen höja elevpeng. Förvaltningen har medvetet effektiviserat centralt finansierad verksamhet för att prioritera kärnverksamheten. När förvaltningen startade utgjorde centralt finansierad verksamhet omkring fyra procent och har inför 2023 års budget effektiviserats till drygt två procent. Denna andel kan sättas i relation till den administrativa schablon som betalas ut till fristående skolor, på tre procent.

Effektiviseringarna som har genomförts har möjliggjort att elevpeng i genomsnitt kunnat höjas med 21,5 procent för perioden 2019-2023. Elevpengsökningen bör sättas i relation till Sveriges kommuner och regioners prisindex för kommunal verksamhet som under samma period ökat med 17,6 procent. En högre elevpengsökning än prisindex innebär att rektor fått ett utrymme att genomföra kvalitetsökningar i sin verksamhet. Centrala avdelningar har under samma period haft en lägre tilldelad budget än pris- och löneökningar.

Skolorna har sedan 2020 successivt och kontinuerligt ökat bemanningen. I relation med andra jämförbara kommuner har Göteborg under perioden 2019-2021 höga kostnader per elev. För anpassad grundskola har Göteborg högst kostnad per elev i Sverige. Vid en jämförelse av bemanningen inom utbildningsområden i augusti 2022 och 2023 har antalet heltidstjänster ökat med 252 tjänster. Under perioden november 2022 till maj 2023 har det skett en ökning med 109 heltidstjänster, samtidigt som antal grundskoleelever har minskat med 135 och antal anpassade grundskoleelever har ökat med 27. I genomsnitt går det cirka 10 grundskoleelever per heltidstjänst och cirka 0,7 anpassade grundskoleelever per heltidstjänst.

Konsekvenser vid negativ prognos

Vid negativ prognos ska förvaltningschef senast 20 kalenderdagar efter det att avvikelsen konstaterats presentera förslag till åtgärder för nämnden. Efter det att en uppföljningsrapport med negativa avvikelser framlagts för nämnden, har nämnden 30 kalenderdagar på sig att fatta nödvändiga beslut om åtgärder. Risk- och konsekvensanalys utifrån personal, ekonomi och verksamhet presenteras tillsammans med åtgärdsförslag.

Om förvaltningen inte når ekonomi i balans vid årets slut innebär det ett underskott i kommunal verksamhet. Som beskrivs i avsnitt 3.2 föranleder skolornas underskott även extra utbetalning till fristående verksamhet, i enlighet med ersättning på lika villkor. Det skulle innebära väsentligt försämrade ekonomiska förutsättningar för förvaltningen.

Samlad bedömning

Sammantaget innebär de senaste årens satsningar på elevpeng att skolornas ekonomiska förutsättningar har varit goda. Det kommer att krävas kraftfulla åtgärder på skolorna för att uppnå en ekonomi i balans under 2023. Åtgärdsarbetet bedöms få negativa konsekvenser, framförallt eftersom åtgärderna behöver genomföras under årets sista månader. Riskerna varierar dock mellan olika skolområden. De största anpassningarna kommer att ske där bemanningsökningen varit som störst. Mer om negativa konsekvenser beskrivs i nämndens beslutade åtgärder för ekonomi i balans (diarienummer N609-0815/23). Åtgärderna bedöms vara nödvändiga för att skapa en långsiktigt hållbar bemanning och för att möta ett ekonomisk utmanade läge även under 2024.

Om skolornas åtgärder inte får förväntad effekt behöver fristående skolor behöver kompenseras, vilket ytterligare skulle öka underskottet och öka behov av kraftigare åtgärder längre fram. Ytterligare besparingar på förvaltningscentral nivå bedöms svårt att genomföra utan att kraftigt påverka stödet till skolorna samt möjligheten att leva upp till myndighetskrav.

4.3 Intern styrning och kontroll

Grundskolenämnden ansvarar för att det finns en organisation och anvisningar för hur arbetet med intern kontroll ska bedrivas. Nämnden ska försäkra sig om att den interna kontrollen är tillräcklig och ändamålsenlig. I detta avsnitt beskrivs åtgärder för att utveckla organisation, rutiner och arbetssätt. Här beskrivs även avvikelser som nämnden bör känna till samt uppföljning av avvikelser som tidigare har rapporterats till nämnd och kommunfullmäktige. Uppföljning av nämndens interna kontrollplan och samlade riskbild sker i samband med årsrapport.

4.3.1 Uppföljning av avvikelser och intern kontroll

Uppföljning av åtgärder inom identifierade riskområden

Risker i betygsrapporteringen

Under våren 2023 tydliggjordes risker gällande betygsregistreringen inom förvaltningen. Vårens betygsresultat kunde inte rapporteras inom förväntad tidsram. En viktig orsak är den korta och pressade tidplan som finns kring betygssättningen. Anledningen till att tidplanen är pressad är önskan om att sista datum för betygssättning för lärarna ska vara så sen som möjligt och att tiden för kvalitetssäkringen av betygen, innan de rapporteras in till Statens statistiska centralbyrå samt gymnasieantagningen, därmed blir mycket knapp.

Detta är en utmaning för skoladministratörer och central förvaltning varje år, men i våras var fler betyg felrapporterade eller inte rapporterade alls och kvalitetssäkringen tog därmed mycket tid. Många medarbetare fick arbeta intensivt för att korrigera felaktiga betygsregistreringar.

I förlängningen finns även risk att elever inte får sina betyg i tid för att konkurrera om gymnasieplatser på lika villkor. Förvaltningen arbetar för att ta fram åtgärder för att minska risken för felaktiga registreringar. Förvaltningen återkommer till risker och planerade åtgärder i samband med samlad riskbild inför 2024.

Uppföljning av åtgärder som följd av kritik från stadsrevisionen

Stadsrevisionen riktade i revisionsberättelsen för 2022 kritik mot grundskolenämnden på grund av brister inom flera delar av nämndens arbete för måluppfyllelse för elever med intellektuell funktionsnedsättning, det vill säga inom verksamhetsformen anpassad grundskola. Efter stadsrevisionens granskning identifierade förvaltningen åtgärder för att utveckla styrning och kvalitet av grundsärskolan utifrån stadsrevisionens rekommendationer. I samband med detta bestämdes att åtgärderna ska följas upp inom ordinarie uppföljningsprocess och i särskild ordning av förvaltningsledningen. En första uppföljning av åtgärder är genomförd juni 2023 i förvaltningsledningen och nästa uppföljning sker i oktober 2023.

Den samlade bilden är att insatser är påbörjade för att möta stadsrevisionens rekommendationer. Just nu pågår kartläggning av insatser och översyn av hur dessa behöver utvecklas för att bäst utveckla verksamheten. Vissa av åtgärderna kan komma på plats på längre sikt, som till exempel utveckling av systemstöd, andra på kortare sikt, såsom kompetensutvecklingsinsatser riktade till anpassad grundskola. Under våren genomfördes kvalitetsdialoger på förvaltningens 33 skolor som organiserar klasser och grupper inom anpassad grundskola. Kvalitetsdialogernas syfte var att följa upp skolans arbete i relation till rekommendationerna i stadsrevisionens granskning. Utifrån dialogerna får skolan

stöd och stimulans i sitt interna systematiska kvalitetsarbete för att nå högre kvalitet i de processer som skolan har behov av. På förvaltningsnivå gav dialogerna ett underlag för generella stödinsatser riktade mot lärare, elevhälsa och skolledare. Alla skolor har fått en individuell återkoppling och erbjudande om stöd för fortsatt utvecklingsarbete.

Sammanställning av anmälning och information till huvudman

I detta avsnitt redovisas kortfattat några uppgifter som huvudmannen enligt skollagen ska få information om.

Beslut om avstängning av elev

Under perioden januari-juni har 41 beslut om avstängning av elev fattats av rektorer i grundskoleförvaltningen. Tabellen nedan visar fördelning mellan utbildningsområdena. Vissa skolor har haft flera sådana beslut och vissa inga alls och det kan finnas flera ärenden som berör samma individer. Antalet avstängningar var ungefär detsamma under samma period föregående år.

Antal beslut om avstängning januari-juni 2023	
Centrum	8
Hisingen	12
Nordost	8
Sydväst	13
Totalt	41

Anmälningar om kränkande behandling

Under perioden januari-juni 2023 har det inkommit 6 602 anmälningar om upplevda kränkningar. Totalantalet för läsåret kan tyckas högt men skollagen anger att alla händelser som kan vara kränkande behandling ska anmälas utan att först bedömas. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Grundskolenämnden har delegerat ansvaret att utreda och åtgärda till skolans rektor. För mer information om innehållet i kränkingsanmälningarna se avsnitt 4.1.2.2 *Resultat Normer och värden*.

Antal anmälda kränkningar januari-augusti 2023	
Centrum	1 263
Hisingen	2 088
Nordost	1 580
Sydväst	1 671
Totalt	6 602

Anmälningar om omfattande frånvaro

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro, giltig samt ogiltig, ska frånvaron skyndsamt utredas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. Under perioden januari-augusti 2023 har 328 anmälningar om elevs omfattande frånvaro gjorts av grundskoleförvaltningens skolor. Av dessa anmälningar kommer en tredjedel (108 stycken) från två skolor i utbildningsområde Centrum respektive Sydväst vilket drar upp statistiken för dessa områden.

När en skola med en fristående huvudman inleder en utredning om omfattande frånvaro ska

huvudmannen snarast meddela hemkommunen detta. Under perioden januari-augusti 2023 har 15 skolor med fristående huvudmän rapporterat in sammanlagt 143 utredningar om elevs omfattande frånvaro.

Antal anmälningar om elevs omfattande frånvaro januari-augusti 2023	
Centrum	123
Hisingen	52
Nordost	43
Sydväst	110
Totalt grundskoleförvaltningen	328
Fristående skolor	143

4.3.2 Styrande dokument

Översikt grundskolenämndens styrande dokument

Styrande dokument ger förutsättningar för att göra rätt saker på rätt sätt. Grundskolenämnden beslutar om policys, riktlinjer och regler. Anvisningar, rutiner och instruktioner beslutas av ansvarig chef eller förvaltningsdirektör. För att nämnden ska få insyn i de styrdokument som har beslutats av nämnd bifogas en förteckning över aktuella styrande dokument i samband med delårsrapport augusti. Dokumenten anger vad grundskolenämnden och grundskoleförvaltningen ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrdokumentet ligger till grund för att utkräva ansvar när arbetet inte sker i enlighet med vad som är beslutat.

Ledningssystem för hälso- och sjukvård och hälso- och sjukvård Skolfam

De två ledningssystemen för hälso- och sjukvård inom grundskoleförvaltningen har reviderats och biläggs delårsrapporten.

- Ledningssystem för hälso- och sjukvård inom elevhälsan och
- Ledningssystem för hälso- och sjukvård inom Skolfam.

Gällande ledningssystemet för Skolfam består revideringen av en tillagd rubrik, *Verksamhetsutvecklare för Skolfam*, under stycket *Övergripande ansvarsfördelning*.

I *Ledningssystem för hälso- och sjukvård inom elevhälsan* har skolhälsoöverläkarrollen tagits bort under stycket *Övergripande ansvarsfördelning* och istället ersatts av rollen *Medicinskt stöd*.

4.4 Lokalförsörjning och kapacitet

Nedan följer utmaningar och aktuell status kopplat till planerade projekt samt rapportering av förlängd tidplan för tidsbegränsade bygglov.

Ny Åkeredsskola

Planerad evakuering till Slottsbergsskolan har genomförts. Bygglovsprocess för paviljonger pågår.

Eriksboskolan

Byggstarten av Eriksboskolan har blivit försenad på grund av överklagande av upphandling av rivningsentreprenaden. Rivningen planerades att påbörjas under första kvartalet 2023. Förseningen av rivning innebär att verksamhetsstart kan ske först läsåret 2026/2027 istället för tidigare planerad start

2025/2026. Förvaltningen ser vissa risker kopplat till att säkra evakueringslösningen för skolan och arbetar med stadsfastighetsförvaltningen för att säkra tidplanen.

Nya Gårdstensskolan

Projektet Nya Gårdstensskolan har prognos om kostnadsavvikelse mot tidigare fattat nämndbeslut. Kostnadsavvikelsen beror till största del på förändrade ytor mot förstudie, förändrade miljökrav samt utökning av antal platser för anpassad grundskola. Förvaltningarna arbetar tillsammans med hantering av kostnadsavvikelse samt vilken hantering som behöver ske i respektive nämnd.

Brunnsboskolan

I delårsrapport mars informerade förvaltningen om att tillgänglighetsanpassningar i Brunnsboskolan försenats. Anpassningarna var så pass omfattande att de måste genomföras under lov för att inte få någon verksamhetspåverkan. Detta har medfört att elever i behov av tillgänglighetsanpassning inte har haft åtkomst till hela skolan. Förvaltningen har fört en tät dialog med stadsfastighetsförvaltningen för att skynda på de tillgänglighetsanpassningar som varit möjliga att genomföra under tiden skolan varit i bruk. Entreprenör har genomfört åtgärder under sommaren och slutbesiktning är planerad till slutet av augusti 2023.

Paviljonger

Processen för att få fram akuta lokaler med tidsbegränsade bygglov (paviljonger) har det senaste året förlängts i tid från det att uppdrag ges tills dess att färdigställda lokaler finns tillgängliga. Den tidshorisont på 14 månader som förvaltningen har haft för att tillgodose akuta behov håller inte längre och i dagsläget finns det en stor osäkerhet kring de paviljonger grundskoleförvaltningen beställt inför läsåret 2024/2025. Även om behovet av paviljonger är mest kritisk för möjligheten att tillgodose behovet av skolplatser i det akuta perspektivet så påverkar längre ledtider även andra projekt där det finns behov av tidsbegränsade lokaler för evakueringar. Kravställan, upphandlingsstrategi och bygglovsprocess bedöms vara några av anledningarna till att processen förlängs och förvaltningen ser ett behov av att tillsammans med stadsfastigheter utveckla processen för att minimera risken.

4.4.1 Organisatoriska förutsättningar

Nästa fas för ny skolenhetsorganisation

I den skolenhetsorganisation som verkställdes 2021 bildades skolområden som leds av en rektor med biträdande rektorer med ansvar för hela eller delar av skolenheter. Förändringen påverkade styrningen mellan huvudman och rektor som nu getts ett mer strategiskt uppdrag. Elevhälsans medarbetare, alla utom skolläkare, fick rektor som närmsta chef. Dessa förändringar bygger på förvaltningens skolenhetsutredning och de grundläggande principer som grundskolenämnden fattade beslut om inom ramen för projekt ny skolenhetsorganisation. I början av 2023 gjordes en uppföljning av nuläget efter den organisationsförändring som genomfördes 2021. Uppföljning 2023 var den första av flera som kommer att genomföras de kommande åren för att omkring 2025 avslutas med en utvärdering av möjliga effekter och resultat som den förändrade skolenhetsorganisationen bidragit till.

Uppföljningen visar att förändringen inte bara har påverkat många medarbetares och chefers arbete i kärnverksamheten utan också huvudmannens strukturer för stöd och styrning. Sammantaget visar uppföljningen att arbetet mot ny skolenhetsorganisation bara har inletts. Den nya organisationen förväntas på sikt leda till bättre förutsättningar för skolledare att arbeta tillsammans mot utbildningens mål, men många år av arbete med att justera organisationen och dess införande återstår.

Nästa fas i ny skolenhetsorganisation, omfattar styrning och ledning för en samlad elevhälsa, anpassad grundskola och särskilda undervisningsgrupper/ resursskolor där grundskolenämnden fattade beslut om ytterligare grundläggande principer att planera och organisera för framåt.

Under våren 2023 har förvaltningen tagit fram en genomförandeplan som syftar till att på ett

sammanhållet sätt verka för skolorganisationens förändring över tid utifrån både de grundläggande principer som nämnden beslutat om i två steg och den genomförda uppföljningen. Ny skolenhetsorganisation ska nu omvandlas till grundskoleförvaltningens skolenhetsorganisation, där allt förbättringsarbete och all framåtrörelse succesivt behöver integreras i all annan systematik och rapportering.

Förändrad organisering av bemanningsverksamhet Förskola - Grundskola

Bakgrund

Hantering av bemanning av timavlönade för både grundskola och förskola är sedan starten av förvaltningarna organiserad samlat inom förskoleförvaltningen. Detta har visat sig medföra svårigheter och administrativa utmaningar. En utredning genomfördes under 2022 som resulterade i ett inriktningsbeslut inom förskole- och grundskoleförvaltningarna om att flytta bemanningsenhetsarbete kring timavlönade i grundskolor och anpassad skola till grundskoleförvaltningen. Syftet är att förenkla arbetssätt och administrativ hantering av bemanningsprocessen, att skapa tydlighet kring budget, anställningar och uppföljning per förvaltning samt att skapa bättre förutsättningar för ökad kunskap och närhet till den verksamhet man stödjer.

Förändrad organisering

Under våren 2023 har förvaltningarna gemensamt utrett förutsättningar, konsekvenser, behov och genomförandefrågor för överföring av bemanning av timavlönade till grundskola och anpassad skola till grundskoleförvaltningen. Förslag till beslut, som förvaltningarna samverkar i en förvaltningsövergripande gemensam samverkansgrupp under september månad, är att Bemanningsenhet grundskola, som idag återfinns inom förskoleförvaltningen, i sin helhet flyttar till grundskoleförvaltningen den 1 januari 2024. Arbete med förberedelser och genomförande av förändringen sker under hösten 2023. Gemensamt arbete för fortsatt utveckling av bemannings- och rekryteringsprocesserna i förvaltningarna fortsätter framåt. Bemanningenheten kommer fortsatt finansieras genom det bemanningspris som betalas av beställande skolor. Förändringen ses därmed som kostnadsneutral.

4.5 Uppföljning av nämndens verksamhetsplan 2023

I detta avsnitt görs en kortfattad uppföljning av de strategier som är kopplade till respektive förstärkningsområde i nämndens verksamhetsplan 2023. Strategierna är formulerade som följd av de utvecklingsområden som föregående års uppföljning resulterade i. Givet den uppföljning som redovisats i denna delårsrapportering kan förvaltningen konstatera att strategierna fortsatt är relevanta.

Indikatorer presenteras som ett sätt att fånga utvecklingen inom varje förstärkningsområde:

- Ökad kvalitet i undervisningen
- Tydligare styrning, ledning och ansvar
- Ökad likvärdighet

4.5.1 Ökad kvalitet i undervisningen

Satsningar för didaktisk utveckling utifrån skolors resultat och vetenskaplig grund

Under det första halvåret har flera steg tagits för att utifrån rekommendationerna i kvalitetsrapport 2022 göra satsningar för den didaktiska utvecklingen. Bland annat har en genomlysning av ämnet svenska som andraspråk gjorts. Genomlysningen gjordes efter flera år av låga betygsresultat och visar bland annat på att kompetensutveckling inom flera områden behövs och efterfrågas. Under hösten kommer därför sådan kompetensutveckling att genomföras. Denna kommer dels riktas gentemot skolor med låga resultat inom svenska som andraspråk, dels ges som generellt stöd genom Lärarakademin.

Även matematik är ett ämne där Göteborgs skolor har låga resultat. Därför planeras kompetensutveckling inom matematikdidaktik. Resultaten från de genomförda riktade kvalitetsdialogerna om Läsa-Skriva-Räkna-garantin visar att Räkna-garantin behöver en särskild uppföljning. En sådan kommer att ske under det kommande läsåret. Kvalitetsdialogerna är en del av arbetet att stötta skolors förmåga att tidigt uppmärksamma och agera på elevers behov av stöd.

I syfte att arbeta mer förebyggande, för att minska behovet av extra anpassningar och särskilt stöd, har strategierna i *Riktlinjen för tillgängliga lärmiljöer* varit vägledande för utvecklingsarbetet inom området. Vikten av att fördjupa kompetens om neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, tillgängliga lärmiljöer och undervisning som bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet har identifierats och omhändertagits under året. Detta är en del i det, enligt skollagen, förtydligade ansvar som rektor fått för det förebyggande och främjande elevhälsoarbetet från och med 1 juli 2023. Årets rektorsverkstäder har haft fokus på rektors ledarskap i syfte att få verktyg och förståelse för att kunna leda arbetat med tillgängliga lärmiljöer. Lärarakademin erbjuder kompetensutveckling för personal i alla skol- och verksamhetsformer i syfte att öka förståelsen kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och utveckla undervisningens kvalitet för att kunna möta elevers olika behov.

Den övergripande elevhälsan har tillsammans med elevhälsans professioner fortsatt titta på vad de olika professionerna kan och bör bidra med i arbetet med att tillgängliggöra lärmiljöer. Parallellt med detta arbete erbjuds skolorna stöd i det åtgärdande arbetet. Den övergripande elevhälsan stöttar skolorna både i det direkta arbetet som organisering och genomförande och i det strategiska arbetet kopplat till lagar och föreskrifter.

Under året har samtliga utbildningsområden startat upp forum där förstelärarna erbjuds stöttning och kompetensutveckling kring exempelvis systematiskt kvalitetsarbete i praktiken och hur man leder utvecklingsprocesser.

Öka andelen behöriga lärare

En högre andel legitimerade och behöriga lärare ökar förutsättningarna för en god undervisning. Andelen legitimerade lärare i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och i fritidshem visar små förändringar jämfört med tidigare år. Trenden är försiktigt positiv i förvaltningen som helhet. Den tydligaste förändringen är en stadigt positiv trend i skolor med högt socioekonomiskt index för såväl lärare i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola som fritidshem. Antalet med befattningen lärare i fritidshem i skolor med högt socioekonomiskt index är förhållandevis litet vilket medför att små förändringar i antal ger stora förändringar procentuellt.

Skolorna behöver utveckla arbetet ytterligare med att organisera verksamheten så att den legitimerade läraren också är behörig i det/de ämnen som hen undervisar i. På sikt kommer förvaltningen att behöva stödja behörighetsgivande studier eftersom allt fler av de nyexaminerade lärarna endast har behörighet i ett ämne. Samtidigt är det också allt viktigare att vara en attraktiv arbetsgivare för förvaltningens lärare för att minska personalomsättning och skapa en kontinuitet för eleverna. Vi ser ett mönster att nyexaminerade lärare i högre grad erbjuds tjänster i skolor med högt socioekonomiskt index och lämnar efter en relativt kort tid. Legitimationsgrad är inte enskilt ett mått på kompetens utan erfarenhet behöver också beaktas för en verksamhet med god kvalitet.

Utveckling av fler bemannade skolbibliotek

För att öka elevers och lärares tillgång till bemannade skolbibliotek och skolbibliotekariekompetens i enlighet med Grundskoleförvaltningens plan för skolbibliotek 2021-2025 har förvaltningen på uppdrag från grundskolenämnden tillsatt medel för anställning av fackutbildade skolbibliotekarier. Skolorna ges möjlighet att ansöka om ett bidrag som motsvarar cirka 40 procent av kostnaden för tjänsten. Skolan erhåller bidraget under tre år. Satsningen möjliggör totalt 18 skolbibliotekarietjänster under 2023-2025. I projektet ingår även stöd vid rekrytering, uppstart och uppföljning. Rektor och skolbibliotekarie får kompetensutveckling i hur skolbiblioteksverksamheten kan stärka elevernas lärande och bidra till ökad måluppfyllelse. Förvaltningen följer utvecklingen.

Indikatorer <i>Ökad kvalitet i undervisningen</i>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Andel elever som visar kunskande inom nio observationpunkter från kartläggningsmaterial förskoleklass	52,8	54,3	53,6
Andel elever som uppnått kunskapskrav för läsförmåga årskurs 1	85	86,8	85,3
Andel elever som uppnår kunskapskrav i åk 3 för Svenska/2, So, No, Matematik	78,8	80	75,9
Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen åk 6, samtliga elever	67,9	68,1	66,2
Andel elever behöriga till gymnasiets yrkesprogram åk 9	78,4	78,4	78
Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen åk 9	67,8	67,9	
Genomsnittligt meritvärde åk 9, samtliga elever	220,2	220,5	216,7
Andel legitimerade lärare i grundskola och grundsärskola	86,6	86,9	87,3
Andel legitimerade lärare i fritidshem med behörighet för fritidshem	52,6	66	65,1
Andel legitimerade lärare i förskoleklass/förskollärare, med behörighet för förskoleklass	90,1	88,4	90,5
Andel förstelärare	13,1	12,7	12,9

4.5.2 Tydligare ansvar, styrning och ledning

Skapa förutsättningar för chefer att utvecklas och leda

I syfte att stödja den nya skolenhetsorganisationen från juli 2021 och de många nya ledningsteamerna på stadens skolor pågår en omfattande team- och ledarutvecklingsinsats. För att underlätta för nya rektorer och biträdande rektorer att komma in i den nya rollen driver förvaltningen mentorsprogram riktade mot målgruppen. I chefsenkäten 2022 såg förvaltningen en tydlig trend som pekade mot att styrning och ansvarsfördelning blivit tydligare och chefers förutsättningar förbättrats.

Förvaltningen och alla skolområden ska ha god ekonomisk hushållning och långsiktiga planeringsförutsättningar.

Grundskolenämndens resursfördelningsmodell och regler för god ekonomisk hushållning syftar till att ge budgetansvariga chefer i förvaltningen goda planeringsförutsättningar. Under inledningen av året har förvaltningen arbetat med att revidera grundskolenämndens regler för god ekonomisk hushållning. Revideringen bestod av förtydliganden kring hanteringen av underskott som ej inhämtats efter tre år samt vilket stöd rektor ges vid underskott. I juni 2023 antog nämnden det reviderade regelverket (N609-2077/23).

Förvaltningen har ett utmanande ekonomiskt läge och ser stora ekonomiska utmaningar kommande år. För att kunna möta upp mot utmaningarna behöver resurseffektiviteten inom grundskolan öka och förvaltningen behöver fortsatt utveckla skolstrukturen enligt skolenhetsutredningens principer för att skapa mer bärkraftiga skolor. Skolororganisationen innebär såväl möjligheter som utmaningar för rektor att ta ansvar för sin inre organisation. Det tar tid för en ny organisation att implementeras fullt ut och förvaltningen behöver fortsatt stödja och ansvarsutkräva utifrån rektors nya roll.

Struktur och kultur i det systematiska kvalitetsarbetet ska utvecklas och synliggöras

I början av 2023 påbörjades ett utvecklingsarbete för att utveckla, tydliggöra och synliggöra det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå. Arbetet tog avstamp i en bred förankring i förvaltningens olika stödfunktioner och förvaltningsledning. I juni 2023 antog grundskolenämnden slutligen *Grundskolenämndens riktlinje för systematiskt kvalitetsarbete*. Inledningsvis innehåller riktlinjen en beskrivning av några kulturbärande principer som ska präglade det systematiska kvalitetsarbetet. Riktlinjen anger vidare den övergripande strukturen och systematiken för grundskolenämndens kvalitetsarbete. I ett systematiskt kvalitetsarbete är struktur och kultur varandras förutsättningar. Utifrån riktlinjen sker en detaljplanering som styrs och genomförs av berörda funktioner på grundskoleförvaltningen, med stöd av en processbeskrivning för systematiskt kvalitetsarbete (anvisning).

Redan nu har förvaltningen på flera sätt börjat förhålla sig till och följa riktlinjens struktur och systematik. I höst och kommande år fortsätter arbetet med att förankra kultur, struktur och systematik i hela grundskoleförvaltningen.

Inom Kulturskolans verksamhet har det i arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet blivit tydligt att det saknas kvalitetskriterier att utgå från. Därför kommer Kulturskolan tillsammans med Göteborgs universitet under 2023/2024 genomföra ett projekt med syftet att utforska vad kvalitet är i kulturskolans kontext. Målet med projektet är att ta fram kvalitetskriterier som ska kunna ligga till grund för kvalitetsdialoger inom Kulturskolan.

Indikatorer tydligare ansvar, styrning och lending	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Hållbart medarbetarengagemang (HME) för medarbetare	77	78	
Hållbart medarbetarengagemang (HME) för chefer	81	82	
Kortvarig sjukfrånvaro	3,4	3,9	2,9
Långvarig sjukfrånvaro	4,5	4	4,5
Personalstabilitet anställda (tillsvidare)	75,6	78,8	80,3
Budgetavvikelse totalt för förvaltningen	2	1,2	
Budgetavvikelse för utbildningsområdena*	3,4	0,7	
Tillförd teknisk kapacitet/per år	470	860	740**

* Siffror är angivna i procent. Positiva siffror innebär positiv avvikelse från budget.

** Under 2023 har grundskoleförvaltningen utökat antal platser totalt med 740 platser. Den främsta ökningen står Sandarnaskolan F-6 och Gärdsskolan 4-9 för, men viss utökning har även skett på Sannaskolan 7-9 och Nya Långedragsskolan F-6 (anpassad grundskola).

4.5.3 Ökad likvärdighet

Andelen legitimerade lärare ökar förutsättningarna för en god undervisning. Det är viktigt att arbetet med att behålla och utveckla medarbetarna fortsätter för att höja kompetensen i förvaltningen ytterligare. Se bilaga, Fördjupning kompetensförsörjning för kommentarer rörande andel legitimerade lärare.

Riktade stödande åtgärder till skolor i socioekonomiskt utsatta områden

Under våren har förvaltningen arbetat med att bryta ner strategin till konkreta åtgärder. En förstudie har genomförts för att närmare undersöka ett antal förslag som handlar om pilotskolor, förutsättningar att leda och tätt följa utvecklingsarbete och specifika insatser till alla de skolor som har högst socioekonomiskt index. I förstudien har risker och möjligheter identifierats och som följd av förstudien kommer nu ett pilotprojekt som omfattar två skolenheter i utbildningsområde Nordost att starta. Vilka de exakta insatserna blir styrs av respektive skolas kartläggning och handlingsplan. Projektet kommer att vara en möjlighet att testa nya arbetssätt och insatser för att möta de specifika utmaningar som skolor i utsatta områden har. Projektet ska vara hela förvaltningens angelägenhet och innebära kraftfulla insatser för att förbättra elevernas resultat. Pilotprojektet kommer att pågå till och med 2027 och syftar till, förutom högre resultat på pilotskolorna, att förvaltningen ska utveckla arbetssätt och organisering av verksamhet till skolor med komplexa utmaningar.

Strategin har koppling till kommunfullmäktige-uppdraget att se över andra möjliga anställningsformer som kan gynna arbetet i socioekonomiskt utsatta skolor.

Riktat värdegrundsarbete och insatser för ökad trygghet och studiero

Den centrala förvaltningen har sedan 2018 byggt flera stödstrukturer för att möta behoven på skolorna kopplat till värdegrundsarbete. Flera utvärderingar som gjorts pekar dock på att skolorna uppfattar stödet som spretigt och inte tillräckligt synkroniserat. Även avdelningarna har sett behov av tydligare samarbeten sinsemellan för att kunna nå bättre resultat och under våren har samarbetena tagit fart. Detta medför att stödarbetet blir mer systematiskt och därmed lättare att följa upp, utvärdera och anpassa efter behov.

Riktade insatser för att stärka skolornas värdegrundsarbete genomförs utifrån de behov skolorna skriver fram i sina verksamhetsplaner och de utvecklingsområden som identifierats i kvalitetsrapport 2022.

Antalet åtgärder kopplade till etnicitet och HBTQI är i skolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling fortfarande inte vanligt förekommande. Detta trots att både kränkingsanmälningar och rapporter visar på att elever upplever sig utsatta inom dessa områden. Förvaltningen har därför startat upp ett arbete för att skolorna ska uppmärksamma detta.

I staden finns flera initiativ där skola och socialtjänst i socialt utsatta områden arbetar i nära samverkan. Fokus för arbetet ser olika ut men rör områden som stöd till familjer och vårdnadshavare, meningsfull fritid, tidigt stöd till unga i riskzon och elevers frånvaro i skolan. Allt för att bidra till barns ökade trygghet och därmed större möjlighet till lärande.

Kulturskolan initierade under våren ett samarbete med elevhälsan med målet att ta fram ett stödmaterial för Kulturskolans lärare och pedagoger när en orosanmälan behöver göras. Under hösten kommer även en plan för kränkande behandling att tas fram för Kulturskolan.

I slutet av våren skickades för första gången ut en gemensam enkät till deltagare i Kulturskolans långa kurser. Enkäten är uppdelad i olika områden och berör bland annat normer och värden, bemötande och trygghet. Svaren kommer ligga till grund för vidare insatser.

Kulturskolan ska erbjuda en likvärdig verksamhet som är tillgänglig för alla barn och unga och bidra till en meningsfull fritid

Inom Kulturskolans verksamhet pågår flera olika insatser för att på ett bättre sätt kunna erbjuda likvärdig verksamhet, så väl till barn och unga i områden där kännedomen om Kulturskolans verksamhet är låg, som för unga som har behov av olika typer av verksamhet. Behoven kan bero både på intresse och på möjligheter att delta. För att såväl det strategiska som det praktiska arbetet i Kulturskolan ska genomsyras av gedigen kunskap om barnkonventionen utbildas alla verksamhetens medarbetare i barnrätt. Detta ger en god utgångspunkt i utformande av aktiviteter och i bemötande av deltagare. Nedan finns några exempel på insatser som gjorts det senaste året.

Likvärdig lovverksamhet

För att skapa en likvärdighet över staden har Kulturskolan behov av att utforma gemensamma arbetssätt för lovverksamheten på enheterna. Under våren har nuläget kartlagts och förbättringsåtgärder har identifierats. Utifrån dessa har bland annat ett gemensamt stöd-och kommunikationsmaterial tagits fram för samtliga kulturskolenheter.

Öka deltagande bland barn och unga som idag inte nås av verksamheten

Det är många familjer, barn och unga som inte känner till Kulturskolans verksamhet, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden. Under våren har därför flera kommunikationsinsatser genomförts och information om Kulturskolans verksamhet har tagits fram på flera olika språk. Kulturskolan har också deltagit i stadens jubileumsfirande med både konserter och workshops där många möten skett med familjer, barn och unga från olika delar av staden.

Mångfald av kulturella och konstnärliga uttryckssätt

Kulturskolan har under året haft fokus på utveckling av den digitala verksamheten och ingår i ett samverkansprojekt med kulturskolorna i Stockholm och Malmö. Det finns flera arbetsgrupper med lärare från alla städerna. Under hösten kommer bland annat en hybridkurs att startas i piano där deltagarna kommer att få ta del av digitalt material men även träffas fysiskt i grupp.

En kulturskola för alla

I Kulturskolan finns ett resursteam vars övergripande uppdrag är att utveckla en tillgänglig Kulturskola för barn och unga med funktionsnedsättning. Teamet stöttar såväl familjer att hitta kurser som kan passa ett specifikt barn eller ungdom, som kollegor genom att erbjuda kompetensutveckling och handledning.

Indikator <i>Ökad likvärdighet</i>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Andel legitimerade lärare i grundskola och grundsärskolor gällande lågindexskolor	89,5	90,2	89,9
Andel legitimerade lärare i grundskola och grundsärskolor gällande mellanindexskolor	86,2	85,8	86,1
Andel legitimerade lärare i grundskola och grundsärskolor gällande högindexskolor	79,6	80,8	82,2
Andel legitimerade och behöriga förskollärare/lärare i förskoleklass per lågindexområde	89,5	89	91,2
Andel legitimerade och behöriga förskollärare/lärare i förskoleklass per mellanindexskolor	90,4	89,6	90,0
Andel behöriga förskollärare/lärare i förskoleklass gällande högindexskolor	82,4	82,8	82,4
Andel legitimerade och behöriga lärare i fritidshem lågindexskolor	55,8	69,9	69,1
Andel legitimerade och behöriga lärare i fritidshem mellanindexskolor	48,2	61	59,0
Andel legitimerade och behöriga lärare i fritidshem högindexskolor	29,6	46,4	77,8
Elevstabilitet per lågindexskolor	98	98,2	
Elevstabilitet per mellanindexskolor	93,6	94,3	
Elevstabilitet per högindexskolor	91,2	91,1	

4.6 Redovisning av nämndens uppdrag

Förvaltningen rapporterar återkommande status på såväl uppdrag från grundskolenämnden som uppdrag som beslutats av kommunfullmäktige. Nedan beskrivs kort status på de uppdrag som nämnden har fått från kommunfullmäktige via budget eller beslut under året. De uppdrag som förvaltningen bedömer som fullgjorda eller av annan anledning kan avslutas beskrivs mer utförligt under tabellen. Sist beskrivs uppdrag från nämnden som förvaltningen bedömer kan förklaras fullgjorda.

4.6.1 Redovisning av uppdrag från kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i och utanför budget

Uppdrag från KF/KS	Uppdragets status och kommentar
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att starta fler spetsutbildningar.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2020 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-08-30</p> <p>Uppstart av spetsklasser kommer att kunna äga rum tidigast vid läsårsstart 2024 på grund av förseningar i den nationella processen.</p>
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att det genomsyrar hela stöd- och styrkedjan.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2020 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Avslutad Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Grundskolenämnden fastställde riktlinjen och förklarade uppdraget fullgjort den 2023-06-21, § 135 N609-1910/23</p>
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett gemensamt skolval med de fristående skolorna.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2021 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående med avvikelser Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Förvaltningen fortsätter fördjupa samarbetet med fristående huvudmän. En omvärldsbevakning har genomförts och beskrivs i delårsrapport augusti. Förvaltningen föreslår att uppdraget förklaras fullgjort i årsrapport 2023.</p>
<p>Utbildningsnämnden och grundskolenämnden får i uppdrag att ta fram en plan för att halvera andelen elever utan gymnasiebehörighet i skolor i utsatta områden till 2025. En del av utredningen ska belysa hur ett "tionde år" kan användas i staden.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2021 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Förvaltningen föreslår att uppdraget förklaras fullgjort i delårsrapport augusti 2023.</p>
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper m.m.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2022</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-08-31</p> <p>Reviderad riktlinje för skolskjuts är under framtagande. Förslaget kommer att behandlas av grundskolenämnden den 26 september 2023. Organisationsförändring i enlighet med kommunfullmäktiges beslut planeras tillsammans med stadsmiljöförvaltningen.</p>

<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att ta fram ett förslag på hur friskolorna och de kommunala skolorna kan ha ett gemensamt skolvalssystem.</p> <p>Uppdragsår 2022 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående med avvikelse</p> <p>Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Förvaltningen fortsätter att fördjupa samarbetet med fristående huvudmän. En omvärldsbevakning har genomförts och beskrivs i delårsrapport augusti. Förvaltningen föreslår att uppdraget förklaras fullgjort i årsrapport 2023.</p>
<p>Samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att förbereda och genomföra energieffektiviserande och energibesparande åtgärder i syfte att minska energiförbrukningen och effektbehovet inför vintern 2022/23.</p> <p>Uppdragsår 2022 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag utanför budgetbeslut</p>	<p> Pågående</p> <p>Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Aktiviteten är avslutad. Förvaltningen föreslår att uppdraget kan avslutas i samband med delårsrapport augusti 2023.</p>
<p>Samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att se över sin kapacitet att hantera kontanter i händelse av kris.</p> <p>Uppdragsår 2022 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag utanför budgetbeslut</p>	<p> Ej påbörjad</p> <p>Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Förvaltningen har ingen kontanthantering i verksamheten och berörs därmed inte av uppdraget. Förvaltningen föreslår nämnden att förklara uppdraget fullgjort i samband med delårsrapport augusti 2023.</p>
<p>Trafiknämnden och grundskolenämnden får i uppdrag att till 2023 förändra organisationen för resor till fritidshem i enlighet med den utredning som redovisas i tjänsteutlåtandet.</p> <p>Uppdragsår 2022</p>	<p> Pågående</p> <p>Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Förslag till nya riktlinjer kommer att gå upp till grundskolenämnden i september. Enligt överenskommelse med stadsmiljöförvaltningen är november en lämplig månad för eventuellt skifte av organisation.</p>
<p>årsrapport</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående</p> <p>Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Nämnden har sedan start haft inslag av hållbarhetsperspektiv i budget- och uppföljningsprocess genom en resursfördelningsmodell som baserat på socioekonomiska faktorer som har stor påverkan på elevers möjligheter att lyckas i skolan. Uppföljning och analys inom det systematiska kvalitetsarbetet sker utifrån socioekonomi samt kön. Förvaltningen föreslår att uppdraget förklaras fullgjort i årsrapport 2023.</p>
<p>Alla nämnder och styrelser får i uppdrag att arbeta för att andelen arbetade timmar som utförs av timanställda inte överstiger fem procent.</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående</p> <p>Tertial 2 2023 2023-08-30</p> <p>Uppföljning sker kontinuerligt via prognosmöten och översyn av organisering av bemanningsenhet.</p>

<p>Alla nämnder och styrelser får i uppdrag att stärka de organisatoriska förutsättningarna för första linjens chefer och genomföra utbildningar om tillitsbaserat ledarskap.</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01 En ledarutvecklingsinsats som ska stödja ett tillitsbaserat ledarskap pågår brett inom hela förvaltningen. Förvaltningen föreslår nämnden att förklara uppdraget fullgjort i samband med delårsrapport augusti 2023.</p>
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att erbjuda fler barn plats i kulturskolan.</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01 Arbete pågår. Förvaltningen följer upp och föreslår att uppdraget förklaras fullgjort i årsrapport 2023.</p>
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att ge lärare och annan skolpersonal tydliga rutiner och stöd för när och hur de disciplinära åtgärder som medges i svensk lagstiftning kan användas, exempelvis avseende elever som måste särskiljas från ordinarie undervisning.</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01 En riktlinje för tillämpningen av de mer ingripande disciplinära åtgärderna har tagits fram och implementering är genomförd. Förvaltningen föreslår nämnden att förklara uppdraget fullgjort i samband med delårsrapport augusti 2023.</p>
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att utreda vilka särskilda anställningsvillkor som kan erbjudas för att förbättra rekryteringsförutsättningarna på skolenheter med sociala utmaningar.</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-08-30 Förvaltningen planerar att genomföra uppdraget som del av ett pilotprojekt med riktade satsningar på två skolor som ligger i socioekonomiskt utsatta områden.</p>
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att vidareutveckla Göteborgsmodellen för mindre matsvinn till att även omfatta tallrikssvinnet för skolmatsalar.</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-08-30 En arbetsgrupp är utsedd och arbetar med frågan.</p>
<p>Grundskolenämnden får i uppdrag att öka den socioekonomiska viktningen av skolpengen.</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-08-31 Uppdraget kommer till största del sammanföras med förvaltningens strategi kopplad till riktade stödjande åtgärder för skolor i socioekonomiskt utsatta områden. Uppdraget väntas kunna avslutas i samband med budget 2024.</p>
<p>Grundskolenämnden och förskolenämnden får i uppdrag att inrätta ett förstärkt arbetssätt i syfte att utveckla arbetet för att motverka felinskrivningar av barn och elever.</p> <p>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag utanför budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01 Utvecklingsarbete inom skolpliktsbevakning pågår. Rutiner för fristående huvudmäns kommunikation om placerade elever har förtydligats. Förvaltningen föreslår nämnden att förklara uppdraget fullgjort i samband med delårsrapport augusti 2023.</p>

<p>Göteborgs Stads nämnder och styrelser får i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2023 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag utanför budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01 Förvaltningen föreslår att uppdraget förklaras fullgjort i delårsrapport augusti 2023.</p>
<p>Samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att, utifrån rapporten, ta fram konkreta åtgärder i syfte att minska administrationen. Uppdraget ska återredovisas i respektive nämnd/bolag.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2023 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag utanför budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01 Uppdraget förklarades fullgjort på kommunfullmäktiges sammanträde 2023-06-08 § 13. Inom förvaltningen pågår en utredning med syfte att föreslå en effektivare administration. Utredningen pågår under 2023.</p>
<p>Samtliga nämnder och styrelser får i uppdrag att möjliggöra för anställningar och praktikplatser för fler personer med funktionsnedsättning, uppdraget återrapporteras i respektive nämnd och styrelse.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2023 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag utanför budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01 Förvaltningen samarbetar med Arbvux som processledande förvaltning kring anställningar och praktikplatser för personer med funktionsnedsättning.</p>
<p>Socialnämnderna och grundskolenämnden får i uppdrag att utöka placerade barns tillgång till särskilt stöd i sin skolgång genom Skolfam eller motsvarande arbetssätt.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2023 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Pågående Tertial 2 2023 2023-09-01 Under våren 2023 har arbetet med att involvera elever placerade hos SiS startats upp. Arbetet för att kunna erbjuda Skolfam-stöd till elever placerade på HVB-hem har ännu inte påbörjats. För att möta behoven skulle fler Skolfam-team behövas.</p>

4.6.2 Fördjupad rapportering uppdrag från kommunfullmäktige

I följande avsnitt sker en något längre beskrivning av ett antal uppdrag, med anledning av att förvaltningen bedömer att nämnden behöver mer information eller att uppdraget föreslås avslutas i samband med delårsrapport augusti 2023.

Analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet

Enligt beslut i fullmäktige, 2023-01-26 § 17, punkt 1, fick alla nämnder i Göteborgs stad i uppdrag att *analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.*

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. Staden saknade en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i verksamheterna och därmed för staden som helhet. Arbetet med klimatanpassningsplanen är en cyklisk process som gör det möjligt att löpande integrera ny kunskap, identifiera behov och hantera osäkerheter och förändrade förhållanden. Klimatanpassningsplanen blir i denna process att likställa med en åtgärdsplan innehållande de insatser som kommunen behöver prioritera, besluta om och

genomföra i ett successivt anpassningsarbete. För att säkra framdrift i arbetet med planen beslutade kommunfullmäktige om uppdraget ovan. Verksamheternas nomineringar ska ses som förslag till åtgärder som sammantaget utgör ett underlag för kommande steg i planen att prioritera åtgärder som är gemensamma för staden som helhet.

Grundskoleförvaltningen har i enlighet med uppdraget analyserat skyfall och värmebölja. Klimateffekterna kan påverka förmågan att bedriva förvaltningens verksamhet. Särskilt sårbara grupper som påverkas är barn i yngre åldrar och/eller med en intellektuell funktionsnedsättning. Skyfall kan kräva nedstängning av skolor under en kortare tid på grund av översvämning. Vid längre återställningstider kan omplanering eller omflyttning av verksamhet behöva ske. Värmebölja kan ge negativa hälsoeffekter för elever och personal. Förmågan att bedriva verksamheten trots påverkan av klimateffekterna bedöms som god.

Förvaltningen bedömer att en stor del av identifierade åtgärdsbehov inom detta uppdrag, samt i processen för Risk- och sårbarhetsanalys, överskrider verksamhetens mandat och/eller budget samt att samordning krävs med stadsfastighetsförvaltningen. Grundskoleförvaltningen har därför fokuserat på åtgärder där grundskolan har mandat/rådighet och budget. För skyfall nomineras att perspektivet kan arbetas in i behovsbeskrivningar och underlag till nya projekt. Nominering av åtgärd för värmebölja görs inte då området är svårare att bedöma.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Plan för att halvera andelen elever utan gymnasiebehörighet i skolor i utsatta områden samt belysa hur ett ”tionde år” kan användas

I samband med budget 2021 fick grundskolenämnden och utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram en plan för att halvera andelen elever utan gymnasiebehörighet i skolor i utsatta områden till 2025. En del av utredningen ska belysa hur ett ”tionde år” kan användas i staden.

Grundskoleförvaltningens bedömning är att planens mål och syfte kan omhändertas inom ramen för förvaltningens ordinarie kvalitetsarbetet utifrån nämndens verksamhetsplan. Många av de insatser som ska leda till behörighet till gymnasiet i utsatta områden finns även som uppdrag eller målsättningar inom exempelvis budget och verksamhetsplan och tas därmed om hand inom planering- och uppföljningsprocessen. De insatser som sker i anslutning till skoldagen finns med i *Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta 2025*, exempelvis Skola som arena, utökad timplan.

Förvaltningen bedömer att ytterligare en plan kan skapa parallell styrning och inte gagnar målgruppen. Däremot ser förvaltningen att vidare arbete behöver ske kring hur extra år efter årskurs 9 skulle kunna utformas, så att en elev verkligen får möjlighet till att slutföra grundskoleutbildningen efter att skolplikten upphör. En arbetsgrupp är skapad och arbetet påbörjas under hösten 2023. För att detta arbete ska bli lyckosamt är det viktigt att elever är delaktiga i arbetet.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Motverka felinskrivning av elever

Kommunfullmäktige beslutade den 23 februari 2023 om uppdrag till grundskolenämnden och förskolenämnden att inrätta ett förstärkt arbetssätt i syfte att utveckla arbetet för att motverka felinskrivningar av barn och elever. Detta efter ett yrkande i samband med stadsledningskontorets redovisning av uppdrag att föreslå åtgärder för att samordna och stärka samverkan inom staden för att motverka välfärdsbrott.

För grundskoleförvaltningen är en effektiv och systematisk skolpliktsbevakning den viktigaste faktorn för att minimera felinskrivningar och samtidigt säkra att alla elever har en skolplats. Under året har omfattande utvecklingsarbeten gjorts för att systematisera arbetet och skapa hållbara

handläggningsrutiner. Grundskoleförvaltningen har även förtydligat rutinen för hur fristående huvudmän ska rapportera vilka elever från Göteborg som finns placerade hos dem. De nya rutinerna syftar till tätare uppföljning och tydlig ansvarsfördelning mellan hemkommunen och den fristående huvudmannen när det gäller kommunikation kring placerade elever. Detta för att minimera risken för felaktig utbetalning av elevpeng på grund av eftersläpning vid elevers skolbyten.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Uppdrag att utöka placerade barns tillgång till särskilt stöd i sin skolgång genom Skolfam eller motsvarande arbetssätt

I budget 2023 fick socialnämnderna och grundskolenämnden i uppdrag att utöka placerade barns tillgång till särskilt stöd i sin skolgång genom Skolfam eller motsvarande arbetssätt. Innevarande år har utökningen av Skolfams verksamhet fortsatt, om än i lägre takt än planerat. I dagsläget är det i hela landet svårt att rekrytera psykologer, vilket från och till också påverkar grundskoleförvaltningen och Skolfam. Ekonomisk fördelningen och organisering mellan socialförvaltningarna och grundskoleförvaltningen har påverkat hur snabbt en utökning kan ske.

Under våren 2023 har arbetet med att involvera elever placerade hos Statens institutionsstyrelse (SiS) påbörjats. Arbetet för att kunna erbjuda Skolfam-stöd till elever placerade på HVB-hem har ännu inte inletts. I februari 2023 var 49 elever som väntade på att få ta del av Skolfams insatser. Antalet ökade snabbt under våren och vid inventering i maj 2023 hade Skolfam 69 elever i kö. Trots att nya elever tagits in i verksamheten har alltså så pass många nya elever tillkommit så att kön har ökat. Kön består endast av elever från Skolfams ursprungsmålgrupp (familjehemsplacerade barn). En ny inventering kommer att genomföras i oktober och följs upp i årsrapport 2023.

4.6.3 Uppdrag från grundskolenämnden

Vetenskapligt råd, 2019-04-23 § 109

Under hösten 2018 gav grundskolenämnden ett uppdrag till förvaltningen att utreda förutsättningarna för att inrätta ett Vetenskapligt råd. Utgångspunkten var att forskning och beprövad erfarenhet fortsatt skulle finnas med i nämndens arbete.

Förvaltningen återkom under våren 2019 med ett förslag om inrättande och utformning av ett Vetenskapligt råd. Nämnden beslutade bland annat att det vetenskapliga rådet ska bestå av företrädare för de olika partierna i nämnden, representanter för förvaltningen samt olika företrädare för akademien som på olika sätt har kunskap om eller arbetat med frågor kopplande till grundskolenämnden.

Under våren 2023 hölls det första Vetenskapliga rådet med tema skolsegregation.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Yrkande från D, S, L och M om samlad riktlinje för grundskolenämndens arbete mot hot och våld i skolan, 2022-02-08 § 35

Förvaltningen fick i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag till en samlad riktlinje för grundskolenämndens arbete mot hot och våld som anger en nolltolerans för hot, våld och otillåten påverkan i skolan.

Uppdraget har genomförts inom den samlade översynen av förvaltningens säkerhets- och förebyggande arbetsmiljöarbete som säkerhetsenheten och HR-enheten genomfört tillsammans. Konkret har stadens riktlinje för personsäkerhet inarbetats i förvaltningens interna styrning och rutiner.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Yrkande från MP, S och V om modersmålsundervisning, 2022-12-13 § 318

Grundskolenämnden beslutade i december 2022 följande:

1. Uppdra till grundskoledirektören att erbjuda elever tillhörande nationella minoriteter modersmålsundervisning i förskoleklass i enlighet med förvaltningens utredning.
2. Uppdra till grundskoledirektören att återkomma i den reguljära uppföljningen med uppgifter om hur många elever tillhörande nationella minoriteter som önskar modersmålsundervisning och om behoven gällande de nationella minoritetsspråken förändras.

Då beslut fattades i december 2022 har implementeringsarbete genomförts under våren såsom kommunikationsinsatser till skolpersonal och till vårdnadshavare med barn som då skulle börja förskoleklass hösten 2023. Från och med senvåren 2023 har elever i kommande förskoleklass kunnat ansöka om modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk.

Utbildningsförvaltningen har under våren förberett sin organisation men haft utmaningar med att rekrytera fler språklärare i finska. Rekryteringsförsök fortgår samt arbete med att se över planering och organisering för att på bästa möjliga sätt tillhandahålla en kvalitativ modersmålsundervisning.

Det är vanligt att modersmålsansökningar kan fortsätta att komma en bit in på hösten. Förvaltningen bedömer därför att en mer lämplig period för uppföljning av hur många elever tillhörande nationella minoriteter som önskar modersmålsundervisning görs i samband med årsrapporten. Antalet ansökningar från elever i förskoleklass är i dagsläget ett fåtal.

I årsrapporten kommer förvaltningen även att följa upp det rådande läget gällande bristande tillgång till finskspråkiga lärare.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.